

BİDGE Yayınları

XXXXXX

Editör: XXXX

ISBN: XXXX

1. Baskı

Sayfa Düzeni: Gözde YÜCEL

Yayınlama Tarihi: 25.12.2024

BİDGE Yayınları

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının ve editörün yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Sertifika No: 71374

Yayın hakları © BİDGE Yayınları

www.bidgeyayinlari.com.tr - bidgeyayinlari@gmail.com

Krc Bilişim Ticaret ve Organizasyon Ltd. Şti.

Güzeltepe Mahallesi Abidin Daver Sokak Sefer Apartmanı No: 7/9 Çankaya /
Ankara

İçindekiler

Otizm Spektrum Bozukluğu Alanındaki Araştırmaların Bibliyometrik Analizi: 2014-2024 Yılları Arasındaki Scopus Yayınlarının İncelenmesi	4
Metin BULU	4
Göç ve Entegrasyon: Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi	32
Metin BULU	32
Sosyal Hizmet Perspektifinden Yoksulluk Olgusuna Bir Bakış	53
Meryem SALMAN	53
On the Discourse about Theory and Practice in Social Work.....	69
Ali DEMİR	69

BÖLÜM I

Otizm Spektrum Bozukluğu Alanındaki Araştırmaların Bibliyometrik Analizi: 2014-2024 Yılları Arasındaki Scopus Yayınlarının İncelenmesi

Metin BULU¹

Giriş

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) araştırmaları alanı, özellikle genetik, psikolojik ve nörogelişimsel çalışmalar bağlamında, son yirmi yılda önemli bir büyüme ve çeşitliliğe tanık oldu. OSB, sosyal iletişim zorlukları ve kısıtlı veya tekrarlayan davranışlar dahil olmak üzere çok çeşitli semptomlar ve zorluklarla karakterize edilir ve bu da heterojen bir bozukluk olarak sınıflandırılmasına katkıda bulunur. Bu heterojenlik hem tanıyı hem de tedaviyi karmaşıklaştırır ve genetik, çevresel ve psikolojik faktörleri kapsayan çok yönlü bir araştırma yaklaşımını gerekli kılar. OSB teşhislerinin artan yaygınlığı, özellikle bu alandaki eğilimleri

---

¹ Öğretim Görevlisi, Ardahan Üniversitesi Çıldır MYO, Sosyal Hizmet Bölümü, Ardahan/Türkiye, ORCID ID: 0000-0003-0635-9914, shumetinbulu@gmail.com

ve gelişmeleri anlamak için kritik bir kaynak görevi gören Scopus gibi veri tabanlarında akademik yayınlarda bir artışa yol açtı.

Genetik araştırmalar, OSB'nin biyolojik temellerini açıklama konusunda önemli bir rol oynamıştır. Çalışmalar, bozuklukla ilişkili çok sayıda genetik varyant belirleyerek hem yaygın hem de nadir mutasyonların rolünü vurgulamıştır. Örneğin, Grove ve ark. tarafından yapılan çalışma. Yaygın genetik risk varyantlarının tanımlanmasını vurgular, bu da OSB'nin çok faktörlü doğasını ve etiyojisinde genetik yatkınlığın önemini vurgular (Grove vd., 2019). Benzer şekilde, Iossifov vd. de novo kodlama mutasyonlarının katkısıyla ilgili ikna edici kanıtlar sunarak, bu mutasyonların OSB'nin genetik mimarisinde önemli bir rol oynadığını öne sürmektedir (Iossifov vd., 2014). Kopya sayısı varyasyonları (CNV'ler) gibi yapısal varyasyonların araştırılması, yapısal anormalliklerin OSB vakalarının önemli bir oranında yaygın olduğunu bulan Marshall vd. tarafından gösterildiği gibi, OSB'nin genetik manzarası hakkındaki anlayışımızı daha da zenginleştirmiştir (Marshall vd., 2008). Toplu olarak, bu çalışmalar OSB'nin karmaşıklıklarını çözmede genetik araştırmanın kritik önemini göstermektedir.

Genetik faktörlere ek olarak, OSB'nin psikolojik değerlendirmesi, özellikle Otizm Tanı Gözlem Programı (ADOS) gibi standartlaştırılmış ölçümlerin geliştirilmesiyle önemli ölçüde gelişmiştir. Gotham ve diğerleri hem klinik hem de araştırma uygulamaları için çok önemli olan otizm şiddetini değerlendirmek için güvenilir bir ölçüt oluşturmak amacıyla ADOS puanlarının standartlaştırılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır (Gotham vd., 2008). Bu standartlaştırma, çalışmalar arasında daha doğru karşılaştırmalara olanak tanır ve otizm semptomlarının şiddetiyle

ilgili bulguların güvenilirliğini artırır. Dahası, Simonoff ve diğeri tarafından bildirildiği üzere, OSB'li çocuklar arasında eşlik eden psikiyatrik bozuklukların yaygınlığı hem otizmi hem de ilişkili ruh sağlığı sorunlarını dikkate alan kapsamlı değerlendirmelere olan ihtiyacı vurgulamaktadır(Simonoff vd., 2008). OSB ile eşlik eden durumlar arasındaki etkileşimi anlamak, etkili müdahale stratejileri geliştirmek ve etkilenen bireyler için sonuçları iyileştirmek için önemlidir.

Genetik ve psikolojik araştırmaların OSB bağlamında bütünleştirilmesi bozukluğun daha ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasına yol açmıştır. Örneğin, SHANK3 genindeki gibi belirli genetik mutasyonların tanımlanması, dil ve sosyal iletişim bozuklukları da dahil olmak üzere otizmin belirli fenotipik belirtileriyle ilişkilendirilmiştir (Durand vd., 2007). Genetik faktörler ile davranışsal sonuçlar arasındaki bu bağlantı, OSB araştırmalarında disiplinler arası yaklaşımların önemini vurgular. Genetik, psikoloji ve nörogelişimden gelen içgörülerini birleştirerek, araştırmacılar OSB'li bireylerin benzersiz ihtiyaçlarını ele alan daha hedefli müdahaleler geliştirebilirler.

OSB ile ilgili literatür genişlemeye devam ettikçe, araştırma eğilimlerinin evrimini haritalamak, etkili çalışmaları belirlemek ve mevcut literatürdeki boşlukları vurgulamak için bibliyometrik analizler yürütmek zorunludur. Bu tür analizler, genetik çalışmalara artan vurgu, standartlaştırılmış tanı araçlarının geliştirilmesi ve komorbid durumların araştırılması dahil olmak üzere OSB araştırmalarının değişen odağına ilişkin değerli içgörüler sağlayabilir. Bu çalışma, 2014'ten 2024'e kadar Scopus'ta indekslenen yayınları sistematik olarak inceleyerek, OSB araştırmalarının zaman içinde nasıl geliştiğinin anlaşılmasına

katkıda bulunmayı ve daha fazla araştırmayı hak eden ortaya çıkan ilgi alanlarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, bu bibliyometrik analizin tanıtımı, OSB araştırmalarının çok yönlü doğasını bağlamlaştırmaya genetik, psikolojik ve nörogelişimsel faktörler arasındaki etkileşimi vurgulamaya hizmet eder. Bu analizden elde edilen içgörüler yalnızca gelecekteki araştırma yönlerini bilgilendirmekle kalmayacak, aynı zamanda OSB'nin karmaşık ve heterojen bir bozukluk olarak anlaşılmasını da artıracaktır. Alan gelişmeye devam ettikçe, çeşitli disiplinlerden araştırmacılar arasındaki sürekli iş birliği, OSB'li bireyler için bilgiyi ilerletmek ve sonuçları iyileştirmek için önemli olacaktır.

Otizm Spektrum Bozukluğu

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), sosyal iletişim, davranışsal esneklik ve duysal işlemede bir dizi zorlukla karakterize edilen karmaşık bir nörogelişimsel durumdur. "Spektrum" terimi, bozukluk tanısı konulan bireyler arasındaki semptomlar ve yeteneklerdeki geniş çeşitliliği yansıtır ve bu, farklı şiddet derecelerinde ve çeşitli semptom kombinasyonlarında ortaya çıkabilir. Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı (DSM-5), Otizm Bozukluğu, Asperger Bozukluğu ve Aksi Belirtilmeyen Yaygın Gelişimsel Bozukluk (PDD-NOS) gibi daha önce farklı olan tanıları kapsayan tek bir şemsiye altında Otizm Spektrum Bozukluğunu sınıflandırır (Grove vd., 2019). Bu yeniden sınıflandırma, bu durumların ortak temel özellikleri paylaştığı anlayışının yanı sıra her bireyin benzersiz profillerini de tanıır.

OSB'nin etiyolojisi, genetik ve çevresel faktörlerin karmaşık bir etkileşimini içeren çok faktörlüdür. Son çalışmalar, Otizm

Spektrum Bozukluğu ile ilişkili çok sayıda genetik varyant belirleyerek bozukluğun genetik mimarisini vurgulamıştır. Örneğin, Grove ve ark. tarafından yapılan genom çapında bir ilişki çalışması, OSB geliştirme olasılığına katkıda bulunan yaygın genetik risk varyantlarını belirleyerek, bozukluğun ortaya çıkışında genetik yatkınlığın rolünü vurguladı (Grove vd., 2019). Ayrıca, Iossifov ve ark., kendiliğinden oluşan ve ebeveynlerden miras alınmayan de novo mutasyonların, özellikle yalnızca bir çocuğun etkilendiği simpleks ailelerde OSB vakalarının önemli bir kısmını oluşturduğunu bildirdi (Iossifov vd., 2014). Bu bulgular, genetik faktörlerin OSB gelişiminde kritik bir rol oynadığını, ancak belirli mekanizmaların tam olarak açıklanmayı beklediğini göstermektedir.

Genetik etkilere ek olarak, kromozomlardaki yapısal varyasyonlar, örneğin kopya sayısı varyasyonları (CNV'ler) OSB'de rol oynamaktadır. Marshall ve ark. OSB'li bireylerde yapısal anormalliklerin kapsamlı bir analizini gerçekleştirerek, bu bireylerin önemli bir yüzdesinin kontrol popülasyonlarında bulunmayan dengesiz CNV'ler sergilediğini ortaya koydu (Marshall vd., 2008). Bu yapısal çeşitlilik gen dozajını bozabilir ve nörogelişimde yer alan kritik genlerin ifadesini etkileyebilir, böylece OSB'de gözlemlenen fenotipik değişkenliğe katkıda bulunabilir. Benzer şekilde, Pinto ve ark. OSB'deki nadir CNV'lerin işlevsel etkisini araştırdı ve bilişsel ve davranışsal sonuçlarla ilişkilerini vurguladı (Pinto vd., 2010). Bu genetik içgörüler, OSB'nin biyolojik temelini anlamada hem yaygın hem de nadir genetik varyantları dikkate almanın önemini vurgular.

Psikiyatrik komorbiditeler OSB'li bireylerde yaygındır ve klinik tabloyu daha da karmaşık hale getirir. Simonoff ve ark. OSB'li çocukların sıklıkla anksiyete, depresyon ve dikkat eksikliği/hiperaktivite bozukluğu (DEHB) gibi ek ruh sağlığı

bozuklukları yaşadığını buldu (Simonoff vd., 2008). Bu eşlik eden durumların varlığı, OSB'li bireylerin karşılaştığı zorlukları daha da kötüleştirebilir, yaşam kalitelerini etkileyebilir ve tedavi yaklaşımlarını karmaşıklıştırabilir. Bu eşlik eden durumların tanınması hem OSB'yi hem de ilişkili ruh sağlığı sorunlarını ele alan kapsamlı değerlendirme ve müdahale stratejilerine daha fazla vurgu yapılmasına yol açmıştır.

OSB değerlendirmesi, Otizm Tanı Gözlem Programı (ADOS) gibi standartlaştırılmış araçların tanı sürecinin ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle önemli ölçüde gelişmiştir. Gotham ve diğerleri hem klinik hem de araştırma uygulamaları için çok önemli olan otizm şiddetini değerlendirmek için güvenilir bir ölçüt oluşturmak amacıyla ADOS puanlarının standartlaştırılmasına odaklanmıştır (Gotham vd., 2009). Bu standartlaştırma, çalışmalar arasında daha doğru karşılaştırmalara olanak tanır ve otizm semptomlarının şiddetiyle ilgili bulguların güvenilirliğini artırır. Otizm şiddetini nicelleştirme yeteneği, müdahaleleri OSB'li bireylerin özel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyarlamak için esastır.

Özetle, Otizm Spektrum Bozukluğu, çok çeşitli semptomları ve zorlukları kapsayan çok yönlü bir durumdur. Genetik, çevresel ve psikolojik faktörlerin etkileşimi, bozukluğun karmaşıklığına katkıda bulunur ve araştırma ve müdahaleye kapsamlı bir yaklaşım gerektirir. Genetik varyantların tanımlanması, eşlik eden psikiyatrik bozuklukların tanınması ve standart değerlendirme araçlarının geliştirilmesi, OSB anlayışımızı ilerletmede kritik bileşenlerdir. Bu alandaki araştırmalar gelişmeye devam ettikçe, OSB'li bireyler için sonuçları iyileştirmek amacıyla genetik, psikoloji ve nörogelişimden gelen içgörüler entegre eden disiplinler arası bir bakış açısı benimsemek esastır.

Yöntem

Araştırmada kullanılan metodolojik yaklaşım, nitel araştırma teknikleri arasında yer alan doküman incelemesi ve içerik analizi ile bibliyometrik analizi içermektedir. Doküman analizi, yazılı veya kayıtlı materyallerin sistematik bir şekilde incelenmesini sağlayarak, önemli temaların ve örüntülerin ortaya çıkarılmasını hedefleyen bir nitel araştırma yöntemidir. Bu süreçte, belirli sözcüklerin ve tematik unsurların belgeler arasındaki yaygınlığı içerik analizi yoluyla değerlendirilmektedir (BULU - ÜSTÜN, 2023).

Bibliyometrik analiz ise bilimsel çalışmaların nicel verilerini inceleyerek belirli bir araştırma alanındaki çalışmaların karakteristik özelliklerini belirlemeyi ve görselleştirmeyi amaçlayan yenilikçi bir yaklaşımdır. Bu metodun en önemli avantajı, literatürün sistematik bir biçimde taranmasına olanak sağlamasıdır. Böylece, araştırma alanındaki gelişmelerin ve eğilimlerin kapsamlı bir şekilde izlenmesi mümkün olmaktadır. Bibliyometrik analiz, yayın sayıları, atıf analizleri, yazar iş birlikleri ve anahtar kelime analizleri gibi çeşitli göstergeleri kullanarak araştırma alanının genel görünümünü ortaya koymaktadır (Zhang vd., 2015)

Veri tabanı Seçimi

Bu bibliyometrik analiz için birincil veri tabanı olarak Scopus'un seçilmesi, tıp, psikoloji ve eğitim dahil olmak üzere çeşitli disiplinlerdeki hakemli literatürün kapsamlı kapsamına dayanmaktadır. Scopus, yüksek kaliteli dergilerin ve konferans bildirilerinin kapsamlı indekslemesiyle tanınmaktadır ve bu da onu Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) ile ilgili çok çeşitli araştırma çıktılarını yakalamak için ideal bir kaynak haline getirmektedir. (Zeidan vd., 2022). Veritabanı, atıf analizi için sağlam araçlar sağlar

ve OSB araştırmalarındaki eğilimleri anlamak için gerekli olan ilgili bibliyometrik verilerin çıkarılmasına olanak tanır.

Arama Stratejisi ve Kriterleri

Çalışmanın veri seti, Scopus veri tabanından elde edilecektir. Scopus, geniş kapsamlı ve yüksek kaliteli akademik yayınları içermesi nedeniyle tercih edilmiştir. Arama stratejisi, belirli anahtar kelimeler ve kriterler kullanılarak oluşturulmuştur. Aşağıda belirtilen arama stratejisi, otizm spektrum bozukluğu ile ilgili literatürü taramak amacıyla tasarlanmıştır:

TITLE ("Autism spectrum disorder*") AND PUBYEAR > 2013 AND PUBYEAR < 2025 AND (LIMIT-TO (DOCTYPE , "ar")) AND (LIMIT-TO (LANGUAGE , "English"))

Bu strateji, otizm spektrum bozukluğu üzerine yapılan akademik araştırmaları hedef alarak, yalnızca makaleleri ve İngilizce dilinde yayınları içerecek şekilde daraltılmıştır. Bu yöntem, araştırma alanındaki güncel gelişmeleri ve eğilimleri daha iyi anlamak için gerekli verileri sağlamayı amaçlamaktadır.

Veri Toplama Araçları

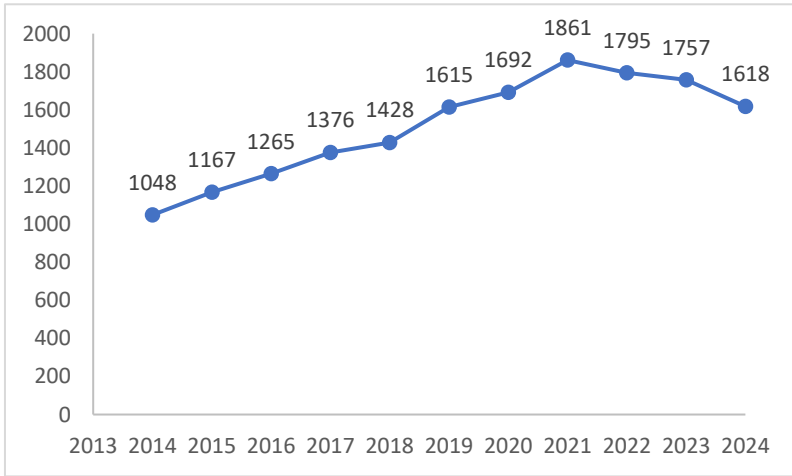
Veri toplama, yayın başlıkları, yazarlar, özetler, anahtar kelimeler, atıflar ve yayın yılları dahil olmak üzere bibliyometrik verilerin çıkarılmasına olanak tanıyan Scopus'un gelişmiş arama özelliklerinin kullanımıyla kolaylaştırıldı. Ayrıca, toplanan verileri verimli bir şekilde düzenlemek ve yönetmek için referans yönetim yazılımı kullanıldı. Veri toplamaya yönelik bu sistematik yaklaşım, analizin kapsamlı ve iyi yapılandırılmış bir veri setine dayanmasını sağladı.

Kullanılan Yazılım

Veri analizi, bibliyometrik analiz için yaygın olarak tanınan iki yazılım aracı olan VOSviewer ve Bibliometrix-R kullanılarak gerçekleştirildi. VOSviewer, bibliyometrik ağları görselleştirmek için özellikle etkilidir ve toplanan veri setindeki ortak yazarlığın, anahtar kelime birlikteliğinin ve atıf modellerinin eşleştirilmesine olanak tanır (Upthegrove vd., 2018). Öte yandan Bibliometrix-R, çeşitli bibliyometrik göstergelerin hesaplanmasını sağlayan ve OSB literatüründeki araştırma eğilimleri ve kalıplarının daha derin bir şekilde anlaşılmasını kolaylaştıran gelişmiş istatistiksel analiz yetenekleri sunar (Larsen, 2015).

Bulgular

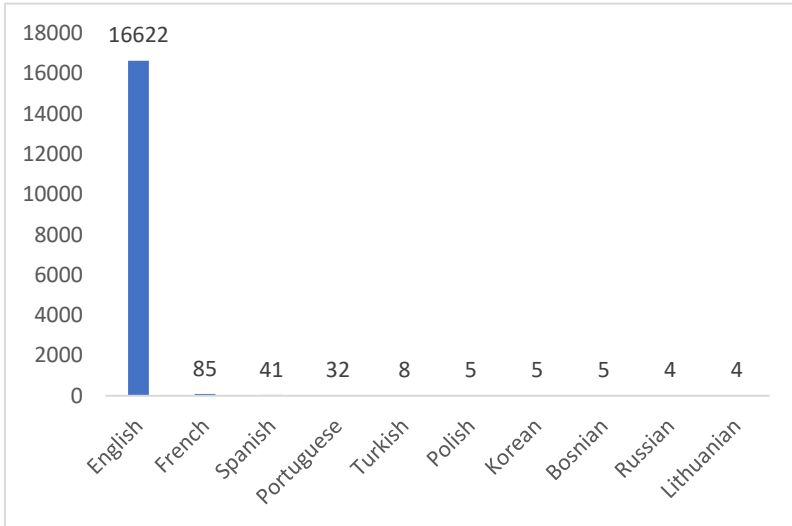
Bu bölümde Scopus veri tabanında yapılan filtreleme sonucunda elde edilen yayınlar ile ilgili bulgulara yer verilecektir.

Grafik 1. Yıllık Yayın Dağılımı.

Grafik 1’de görülen verilere göre, otizm spektrum bozukluğu alanının akademik literatürde giderek daha fazla ilgi gören bir

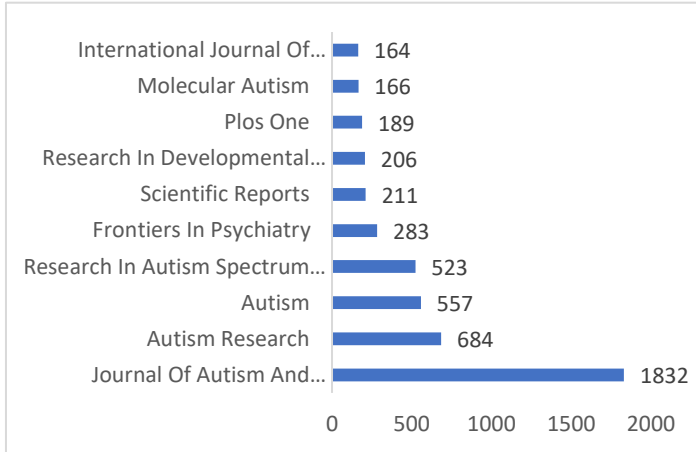
araştırma alanı haline geldiğini göstermektedir. 2014'ten 2021'e kadar sürekli bir artış trendi görülmüş ve 2014'te 1048 olan yayın sayısı 2021'de 1861'e ulaşarak yaklaşık %77.5'lik bir artış göstermiştir. Ancak, 2021'den sonra hafif bir düşüş trendi başlamış ve 2024'te yayın sayısı 1618'e düşmüştür. En büyük yıllık artışlar 2018-2019 ve 2014-2015 dönemlerinde gerçekleşmiştir. COVID-19 dönemi (2020-2021) araştırma sayılarını olumsuz etkilememiş, aksine artış devam etmiştir. Genel olarak, 10 yıllık süreçte alan sürekli büyüme göstermiştir ve son 3 yılda görülen düşüş trendi izlenmeye değerdir. 2024 yılı henüz tamamlanmadığı için bu yılın son sayısı daha yüksek olabilir. Bu veriler, otizm araştırmalarının uluslararası erişilebilirlik ve görünürlük açısından İngilizce yayınlara büyük ölçüde bağımlı olduğunu göstermektedir.

Grafik 2. Yayın Dillerine Göre Dağılım.

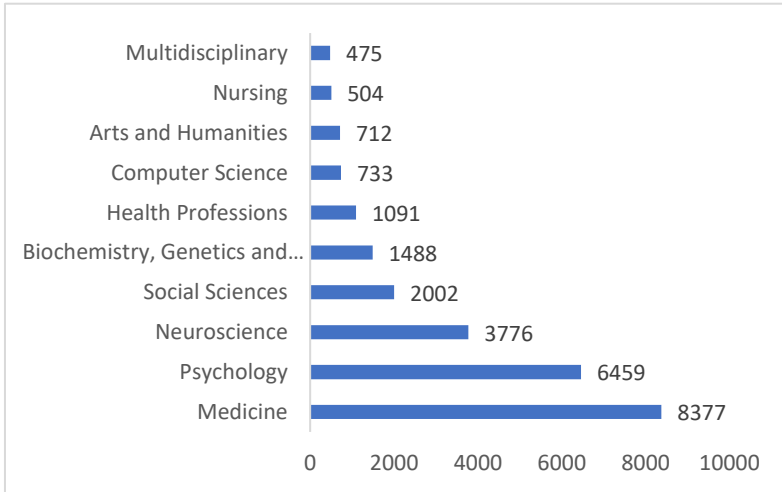
Grafik 2'de görülen verilere göre, otizm araştırmalarında bilimsel iletişimin büyük ölçüde İngilizce üzerinden gerçekleştiğini ve diğer dillerde yapılan yayınların oldukça sınırlı olduğunu

göstermektedir. Toplam 16811 yayının %98.87'si İngilizce olup, bu durum İngilizcenin bilimsel literatürde lingua franca olarak kabul edildiğini açıkça ortaya koymaktadır. Uluslararası görünürlük ve erişilebilirlik açısından İngilizce yayınların tercih edildiği anlaşılmaktadır. Diğer dillerde yapılan yayınlar oldukça azdır; Fransızca, İspanyolca, Portekizce ve Türkçe gibi yaygın konuşulan dillerde bile yayın sayısı çok düşüktür. Bu, global bilimsel iletişimin büyük ölçüde İngilizce üzerinden yürütüldüğünü göstermektedir. Yerel dillerde yapılan yayınların artırılması, bilginin yerel topluluklara ulaşması açısından önemli olabilir. Özellikle ebeveynlere ve eğitimcilere yönelik kaynaklar için yerel dillerde yayınlar teşvik edilebilir. Çok dilli özetler veya çeviriler, araştırma sonuçlarının daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayabilir. Bu veriler, otizm araştırmalarının uluslararası erişilebilirlik ve görünürlük açısından İngilizce yayınlara büyük ölçüde bağımlı olduğunu göstermektedir.

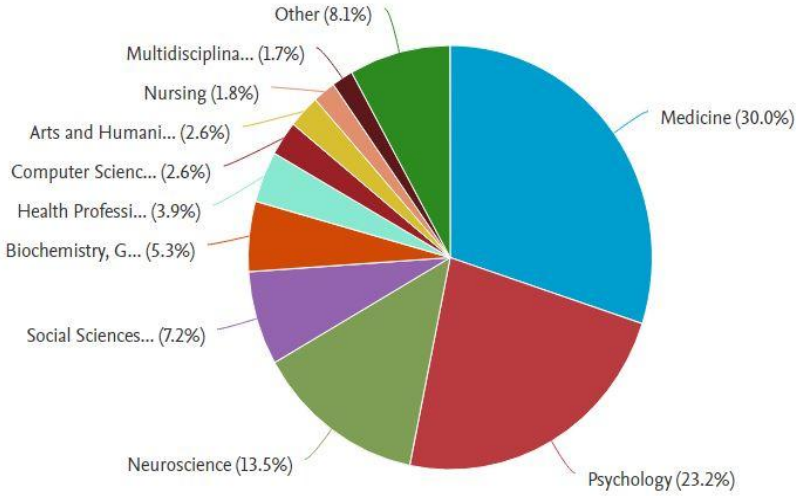

Grafik 3. Yayınların Kaynaklara Göre Dağılımı.

Grafik 3'te görülen verilere göre; otizm araştırmalarının yüksek derecede özelleşmiş, çok disiplinli, geniş bir araştırma alanına yayılmış ve hem özel hem genel bilimsel platformlarda yer bulan bir alan olduğunu göstermektedir. Journal of Autism and Developmental Disorders, Autism Research, Autism ve Research in Autism Spectrum Disorders gibi lider dergiler, otizm araştırmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Alanın çok disiplinli yapısı, nöroloji, psikiyatri, psikoloji, pediatri ve moleküler biyoloji gibi çeşitli alanları kapsamakta ve hem özelleşmiş hem de genel bilimsel dergilerde yayın yapılmaktadır. Açık erişim dergilerinin önemli rolü ve yüksek etki faktörlü genel bilim dergilerinin alana ilgisi, otizm araştırmalarının geniş bir kitleye ulaşmasını sağlamaktadır. En çok yayın yapılan dört dergi, toplam 3596 yayımla, listelenen dergilerdeki yayınların önemli bir kısmını oluşturmakta ve gelişimsel bozukluklar ve otizm odaklı dergilerin dominantlığını göstermektedir. Bu dinamikler, otizm araştırmalarının çok yönlü ve kapsamlı bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Grafik 4. Yayınların Konu Alanlarına Göre Dağılımı.

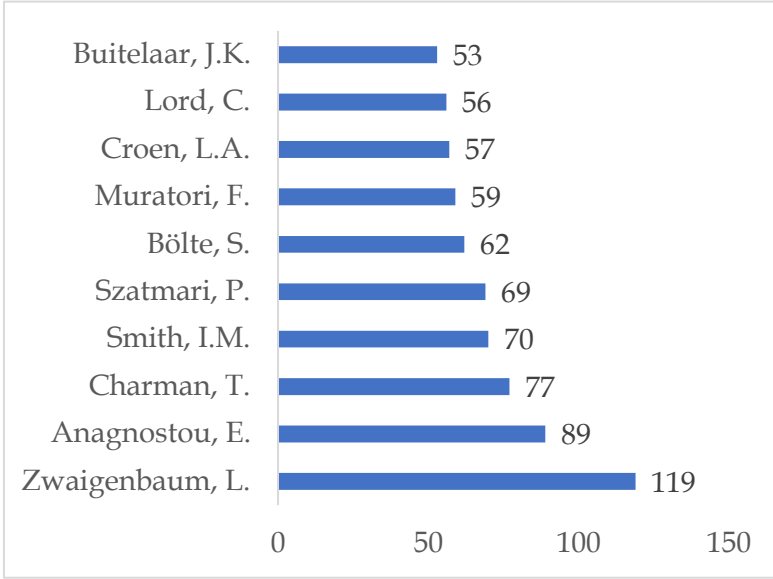

Grafik 5. Yayınların Konu Alanlarına Göre Dağılımı.

Grafik 4 ve 5'te görülen verilere göre, otizm araştırmalarının güçlü bir medikal temele sahip olduğunu, psikolojik ve sosyal boyutları önemseyen, teknoloji ve inovasyona açık ve giderek daha interdisipliner hale gelen bir alan olduğunu açıkça göstermektedir. Tıp, psikoloji ve nörobilim gibi dominant alanlar, otizm araştırmalarının temel bilimsel çerçevesini çizerken; sosyal bilimler, biyokimya, genetik ve moleküler biyoloji gibi önemli ikincil alanlar, otizmin farklı boyutlarını incelemekte ve interdisipliner yaklaşımın önemini vurgulamaktadır. Medikal odaklı yayınlar, otizm araştırmalarının güçlü bir medikal temelini gösterirken; davranışsal ve sosyal boyutlar, insan davranışı ve sosyal etkileşimlerin önemini vurgulamaktadır. Teknoloji ve inovasyon alanındaki yayınlar ise teknolojik çözümlere artan ilgiyi göstermektedir. Gelecek trendleri arasında teknoloji entegrasyonunun artması, çevresel faktörlerin daha fazla araştırılması, immünoloji ve mikrobiyom araştırmalarının

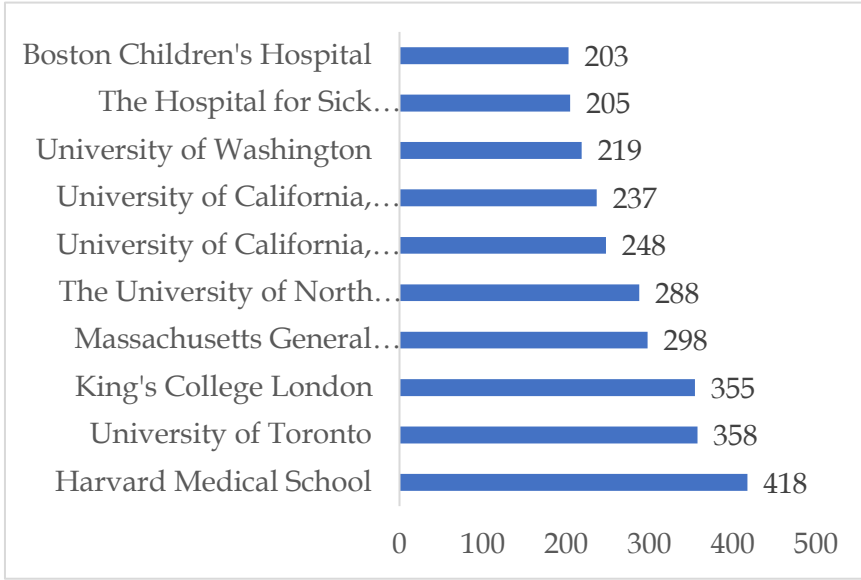
genişlemesi ve multidisipliner yaklaşımların güçlenmesi beklenmektedir.

Grafik 6. Yayınların Yazarlara Göre Dağılımı.

Grafik 6’da otizm araştırmalarında önde gelen araştırmacıların ve onların uzmanlık alanlarının yanı sıra coğrafi dağılımlarını da göstermektedir. Zwaigenbaum, L. ve Anagnostou, E. gibi lider araştırmacılar, erken tanı ve müdahale ile nörogelişimsel bozukluklar ve tedavi yaklaşımları üzerine yoğunlaşmışlardır. Kuzey Amerika, Avrupa ve İngiltere’deki araştırmacılar, otizm araştırmalarında önemli bir rol oynamaktadır ve bu, Batı kurumlarının dominantlığını göstermektedir. Araştırmacıların uzmanlık alanları, otizm spektrum bozukluklarının çeşitli yönlerini anlamaya ve tedavi etmeye yönelik kapsamlı bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir. Bu veriler, otizm araştırmalarında güçlü bir liderlik yapısının varlığını, disiplinler arası yaklaşımın

önemini ve uluslararası iş birliğinin değerini açıkça ortaya koymaktadır.

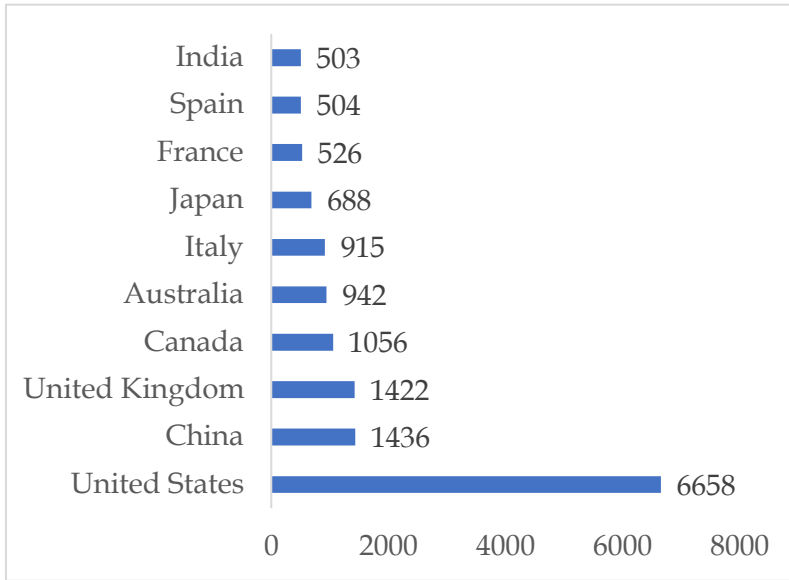
Grafik 7. Yayınların Kurumlara Göre Dağılımı.

Grafik 7 incelendiğinde, Otizm araştırmaları alanında önemli katkılar sağlayan kurumların yayın sayıları, bu alandaki akademik etkinliği ve araştırma yoğunluğunu yansıtmaktadır. Harvard Medical School, 418 yayın ile lider konumda olup, bu durum kurumun otizm spektrum bozuklukları (OSB) üzerine kapsamlı araştırma programlarına sahip olduğunu göstermektedir. University of Toronto ve King's College London sırasıyla 358 ve 355 yayın ile önemli ikinci ve üçüncü sıradadır; bu kurumlar, otizmin genetik ve nörobiyolojik yönleri üzerine yoğunlaşmaktadır.

Massachusetts General Hospital ve University of North Carolina at Chapel Hill, 298 ve 288 yayın ile dikkat çekmektedir. Bu kurumlar, klinik uygulamalarla araştırmayı birleştirerek, otizmin

erken tanı ve müdahale stratejileri üzerinde çalışmaktadır. Diğer yandan, University of California, Davis ve University of California, Los Angeles, 248 ve 237 yayın ile yenilikçi araştırma yöntemleri kullanarak otizm değerlendirme ve müdahale süreçlerine katkıda bulunmaktadır.

Sonuç olarak, bu veriler, otizm araştırmalarının multidisipliner bir yaklaşım gerektirdiğini ve bu alandaki önde gelen kurumların, bireylerin yaşam kalitesini artırmaya yönelik önemli bulgular ürettiğini ortaya koymaktadır.

Grafik 8. Yayınların Ükelere Göre Dağılımı.

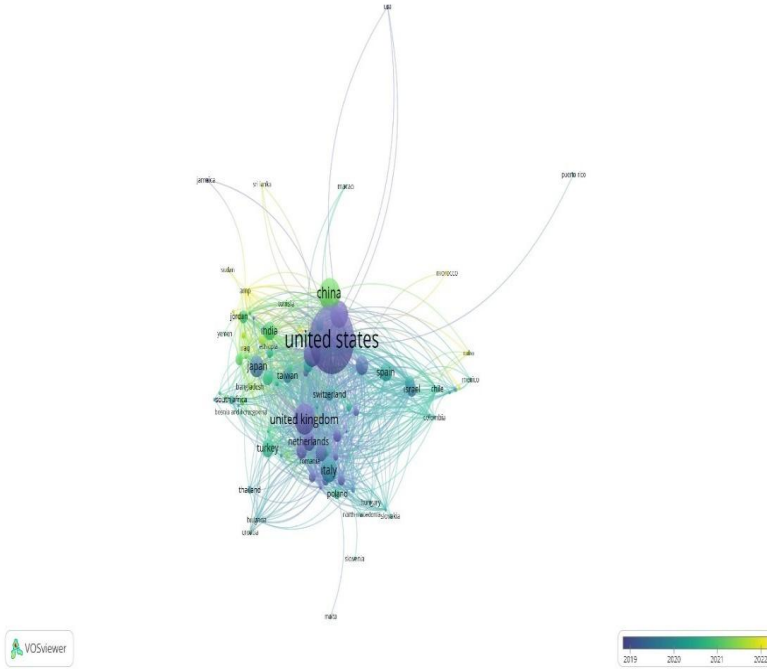
Grafik 8’de bulunan veriler incelendiğinde, Otizm araştırmaları alanındaki yayın sayıları, ülkelerin bu alandaki akademik ve klinik katkılarını yansıtmaktadır. Verilere göre, Amerika Birleşik Devletleri 6658 yayın ile açık ara lider konumundadır. Bu durum, ABD'nin otizm araştırmalarında

sağladığı finansal destek, geniş araştırma ağı ve multidisipliner yaklaşımın bir sonucudur.

Çin, 1436 yayın ile ikinci sırada yer almakta ve bu, son yıllarda otizm konusundaki farkındalığın artması ve araştırma kapasitesinin genişlemesi ile ilişkilidir. Birleşik Krallık, 1422 yayın ile üçüncü sırada bulunmakta ve bu ülke, otizm spektrum bozuklukları üzerine yapılan araştırmalarda köklü bir geçmişe sahiptir.

Japonya (688), Fransa (526) ve İspanya (504) gibi ülkeler, otizm araştırmalarında artan bir ilgi göstermekte, ancak yayın sayıları ABD ve diğer önde gelen ülkelerin gerisindedir. Hindistan (503) ve Hollanda (498) gibi ülkeler de otizm üzerine yapılan araştırmalarda büyüyen bir potansiyele işaret etmektedir.

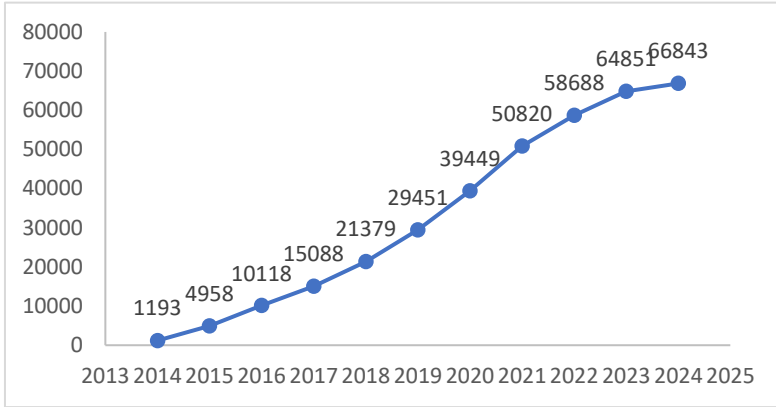
Sonuç olarak, bu veriler, otizm araştırmalarının global bir mesele olduğunu ve farklı ülkelerin bu alandaki katkılarının çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ülkeler arası iş birliği ve bilgi paylaşımı, otizm araştırmalarının ilerlemesi açısından kritik öneme sahiptir.

Şekil 1. Ülkeler Arası İş Birliği Ağ Haritası

Şekil 1’de, akademik iş birliği ağlarının görselleştirilmesi amacıyla VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. VOSviewer, ülkeleri düğüm olarak temsil ederken, her düğümün boyutu ilgili ülkenin toplam yayın sayısına göre ölçeklendirilmiştir. Ülkeler arasındaki akademik iş birliğinin yoğunluğu, düğümler arasındaki mesafe ve bağlantı çizgilerinin kalınlığı ile ifade edilmiştir. Analiz kapsamına alınan 96 ülke, en az 5 yayın üretmiş olup, benzer iş birliği örüntüleri gösteren ülkeler 10 farklı grup altında sınıflandırılmıştır. Toplamda 1261 bağlantı çizgisi tespit edilmiştir. Görselleştirme sonucunda, Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Birleşik Krallık’ın en yoğun iş birliği yapan ülkeler olduğu gözlemlenmiştir. Renk tonları, iş

birliğin güncelliğini yansıtırken, maviden sarıya geçiş, iş birliğin zaman içindeki değişimini göstermektedir. Sarı tonlarına sahip ülkeler arasında Irak ve Etiyopya'nın ön plana çıktığı görülmektedir. Bu bulgular, uluslararası akademik iş birliğinin dinamiklerini ve gelişimini anlamak açısından önemli bir katkı sağlamaktadır.

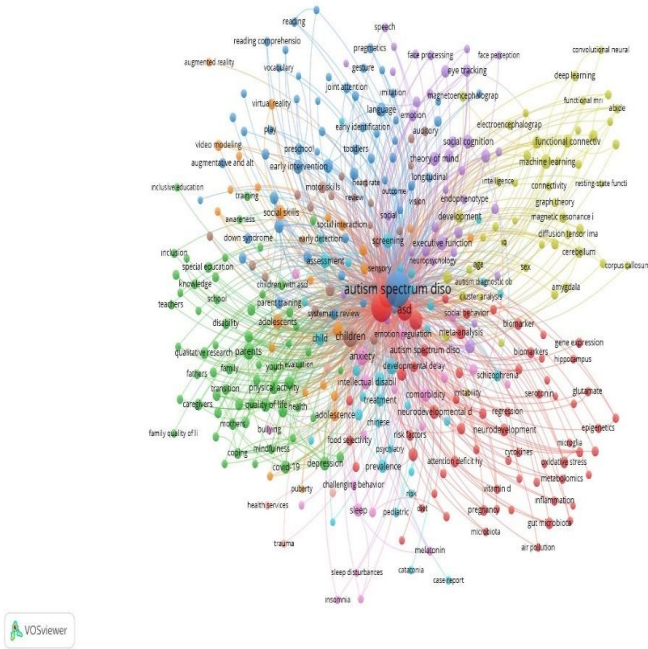

Grafik 9. Atıf Sayılarının Yıllık Dağılımı.

Grafik 9'a göre, Otizm araştırmalarının atıf sayıları, 2014 yılından itibaren dikkate değer bir artış göstermektedir. 2014 yılında yalnızca 1193 atıf kaydedilirken, 2024 yılı itibarıyla bu sayı 66843'e ulaşmıştır. Bu veriler, otizm üzerine yapılan araştırmaların akademik ve klinik alandaki öneminin giderek arttığını göstermektedir. 2015 yılında atıf sayısında büyük bir sıçrama yaşanmış ve 4958'e ulaşmıştır. Bu artış, otizm konusundaki farkındalığın ve araştırma faaliyetlerinin artmasıyla ilişkilendirilebilir. 2016 ve 2017 yıllarında atıf sayıları sırasıyla 10118 ve 15088 olarak kaydedilmiş, bu da araştırma faaliyetlerinin hızla devam ettiğini göstermektedir. 2018 yılında atıf sayısının 21379'a ulaşması, otizm araştırmalarının daha fazla ilgi gördüğünü ve bu alanda yapılan çalışmaların etki alanının genişlediğini ortaya koymaktadır. 2019'dan itibaren atıf sayısındaki

artış hızlanarak 2021'de 50820'ye, 2022'de ise 58688'e ulaşmıştır. 2023 yılı itibarıyla atıf sayısı 64851'e çıkmış ve 2024'te 66843 olarak kaydedilmiştir.

Bu veriler, otizm araştırmalarının akademik camiada giderek daha fazla tanındığını ve bu alandaki çalışmaların bilimsel literatüre önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Ayrıca, artan atıf sayıları, otizm ile ilgili bilgi ve anlayışın derinleşmesine olanak tanımakta ve bu alandaki politikaların geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Şekil 2. Anahtar Kelime Bulutu.

Şekil 2’de yayınlarda kullanılan anahtar kelimelerin analizi, otizm araştırmalarının odak noktalarını ve akademik iletişimi

anlamak açısından önem taşımaktadır. VOSviewer yazılımı kullanılarak oluşturulan anahtar kelime bulutu ve ağ haritası, toplamda 22,416 anahtar kelimenin tespit edildiğini, ancak yalnızca 374'ünün belirlenen eşik değerini aştığını göstermektedir. Bu durum, belirli anahtar kelimelerin araştırmalarda daha fazla öne çıktığını ve bu kelimelerin otizm literatüründeki önemini vurgulamaktadır. Analiz sonuçları, en sık kullanılan anahtar kelimelerin "Autism spectrum disorder" (n=7161), "Autism" (n=3175) ve "Autism spectrum disorders" (n=1652) olduğunu ortaya koymaktadır. Bu anahtar kelimelerin kısa mesafelerle birbirine bağlı olması, güçlü bir ilişkiyi ifade ederken, daha uzak mesafeler zayıf ilişkileri temsil etmektedir. Ayrıca, anahtar kelimelerin 10 farklı kümeye ayrılması, otizm araştırmalarındaki çeşitli alt alanları ve konuları yansıtmaktadır. Toplamda 9604 bağlantı ağı, bu anahtar kelimeler arasındaki etkileşimlerin karmaşıklığını ve çeşitliliğini göstermektedir. Bu bulgular, otizm araştırmalarının kapsamını ve yönelimlerini anlamak için önemli bir temel sunmakta, ayrıca gelecekteki araştırmalar için potansiyel alanları belirlemeye yardımcı olmaktadır.

sıklığına sahip olduğunu göstermektedir. Renklerin açılmasıyla birlikte, kelime kullanım yoğunluğunun azaldığı gözlemlenmektedir; bu durum, daha az kullanılan terimlerin daha mavi tonlarda yer aldığını ortaya koymaktadır. Bu tür bir görselleştirme, araştırmacılara otizm alanındaki güncel eğilimleri ve odak noktalarını anlamada yardımcı olurken, aynı zamanda gelecekteki araştırmalar için potansiyel alanları belirlemeye de olanak tanımaktadır. Anahtar kelimelerin yoğunluğu, araştırma topluluğunun hangi konulara daha fazla ilgi gösterdiğini ve hangi alanların daha fazla araştırma gerektirdiğini yansıtabilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, 2014-2024 yılları arasında otizm spektrum bozukluğu (OSB) alanındaki araştırmaların bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, OSB araştırmalarının son yıllarda önemli bir büyüme ve çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Scopus veri tabanından elde edilen veriler, bu alandaki akademik yayınların sayısındaki artışın, OSB'nin genetik, psikolojik ve çevresel boyutlarının daha fazla araştırılmasına olanak tanıdığını göstermektedir. Bu durum, OSB'nin karmaşık ve heterojen yapısının anlaşılmasına yönelik artan ilginin bir yansımasıdır.

Araştırma sonuçları, OSB alanındaki en sık kullanılan anahtar kelimelerin ve yazar iş birliklerinin belirlenmesine olanak tanımış, ayrıca bu alandaki eğilimlerin ve gelişmelerin izlenmesine katkıda bulunmuştur. VOSviewer ve Bibliometrix-R gibi araçların kullanımı, anahtar kelime birlikteliklerinin ve atıf modellerinin görselleştirilmesine olanak tanımış, bu sayede araştırma alanının dinamikleri daha iyi anlaşılmıştır. Özellikle, "makine öğrenimi",

"COVID-19" ve "bağırsak mikrobiyotası" gibi kavramların son yıllarda artan bir ilgi gördüğü tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, OSB araştırmalarının sürekli olarak geliştiği ve bu alandaki akademik ilginin artarak devam ettiği söylenebilir. Ancak, bu alandaki araştırmaların daha da derinlemesine incelenmesi ve multidisipliner bir yaklaşım benimsenmesi gerekmektedir. Gelecek araştırmalar, aşağıdaki önerileri dikkate alarak OSB'nin karmaşık yapısını daha iyi anlamaya ve etkili müdahale stratejileri geliştirmeye katkıda bulunabilir:

- Multidisipliner Araştırmalar: OSB'nin genetik, psikolojik ve çevresel faktörlerini kapsayan multidisipliner araştırmaların artırılması, bu alandaki bilgi birikimini zenginleştirebilir. Farklı disiplinlerin bir araya gelmesi, daha kapsamlı ve etkili müdahale yöntemlerinin geliştirilmesine olanak tanıyacaktır.
- Uluslararası İş Birlikleri: OSB üzerine yapılan araştırmaların uluslararası düzeyde iş birliği ile desteklenmesi, farklı kültürel ve sosyal bağlamlarda elde edilen verilerin entegrasyonunu sağlayarak, daha genel geçer sonuçların elde edilmesine katkıda bulunabilir.
- Yeni Teknolojilerin Entegrasyonu: Makine öğrenimi ve diğer ileri teknolojilerin OSB araştırmalarına entegrasyonu, veri analizi ve yorumlama süreçlerini hızlandırabilir. Bu tür teknolojilerin kullanımı, araştırma sonuçlarının doğruluğunu artırabilir ve yeni bulguların ortaya çıkmasına olanak tanıyabilir.

- Toplum Temelli Araştırmalar: OSB ile ilgili araştırmaların toplum temelli yaklaşımlar ile desteklenmesi, bireylerin ve ailelerin ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Bu tür araştırmalar, toplumsal farkındalığı artırarak, politika geliştirme süreçlerine katkıda bulunabilir.
- Eğitim ve Farkındalık Programları: Araştırmaların sonuçlarının, eğitim ve farkındalık programları aracılığıyla toplumla paylaşılması, OSB hakkında daha fazla bilgi sahibi olunmasına ve damgalanma ile mücadeleye katkıda bulunabilir.

Bu  neriler, OSB araştırmalarının daha etkili ve kapsamlı bir şekilde ilerlemesine katkı sağlayacak ve bu alandaki bilgi birikimini artıracaktır. Gelecek araştırmalar, bu  nerileri dikkate alarak, otizm spektrum bozukluğunun daha iyi anlaşılmasına ve etkili müdahale stratejilerinin geliştirilmesine yönelik önemli katkılar sağlayabilir.

Kaynakça

Bulu, M., & Üstün, K. (2023). Çocuk yoksulluğu küresel bir sorunun bibliyometrik analizi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 13(4), 2377-2393. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1303339>

Durand, C. M., et al. (2007). Mutations in the gene encoding the synaptic scaffolding protein SHANK3 are associated with autism spectrum disorders. Nature Genetics, 39(1), 25-27. <https://doi.org/10.1038/ng1933>

Gotham, K., et al. (2009). Standardizing ADOS scores for a measure of severity in autism spectrum disorders. Journal of Autism and Developmental Disorders, 39(5), 693-705. <https://doi.org/10.1007/s10803-008-0674-3>

Grove, J., et al. (2019). Identification of common genetic risk variants for autism spectrum disorder. Nature Genetics, 51(3), 431-444. <https://doi.org/10.1038/s41588-019-0344-8>

Iossifov, I., et al. (2014). The contribution of de novo coding mutations to autism spectrum disorder. Nature, 515(7526), 216-221. <https://doi.org/10.1038/nature13908>

Larsen, K. (2015). The early diagnosis of preschool children with autism spectrum disorder in Norway: A study of diagnostic age and its associated factors. Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology, 136-145.

Marshall, C. R., et al. (2008). Structural variation of chromosomes in autism spectrum disorder. American Journal of Human Genetics, 82(2), 477-488. <https://doi.org/10.1016/j.ajhg.2007.12.009>

Pinto, D., et al. (2010). Functional impact of global rare copy number variation in autism spectrum disorders. *Nature*, 466(7304), 368-372. <https://doi.org/10.1038/nature09146>

Simonoff, E., et al. (2008). Psychiatric disorders in children with autism spectrum disorders: Prevalence, comorbidity, and associated factors in a population-derived sample. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 47(8), 921-929. <https://doi.org/10.1097/CHI.0b013e318179964f>

Upthegrove, R., et al. (2018). Autism and psychosis: Clinical implications for depression and suicide. *Schizophrenia Research*, 195, 80-85. <https://doi.org/10.1016/j.schres.2017.08.028>

Zeidan, J., et al. (2022). Global prevalence of autism: A systematic review update. *Autism Research*. John Wiley and Sons Inc. <https://doi.org/10.1002/aur.2696>

Zhang, S. J., et al. (2015). Global geographical and scientometric analysis of tourism-themed research. *Scientometrics*, 105(1), 385-401. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1678-3>

BÖLÜM II

Göç ve Entegrasyon: Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Metin BULU²

Giriş

Göç ve entegrasyon konusu, özellikle küreselleşme ve insanların sınırlar arasında artan hareketliliği bağlamında akademik söylemde önemli ilgi görmüştür. "Göç", "göçmenlik" veya "mülteci" ile "entegrasyon" ile bağlantılı yayınların bibliyometrik analizi, 1958 ile 2024 yılları arasında belirlenen 1.817 yayınla önemli bir çalışma gövdesini ortaya koymaktadır. Bu kapsamlı literatür, sosyoloji, siyaset bilimi, ekonomi ve kamu politikası gibi çeşitli disiplinleri kapsayan göç ve entegrasyonun çok yönlü doğasını yansıtmaktadır. Göç ve entegrasyon arasındaki etkileşim, göçmenlerin deneyimlerini ve ev sahibi toplumların tepkilerini şekillendirdiği için kritik öneme sahiptir.

---

² Öğretim Görevlisi, Ardahan Üniversitesi Cıldır MYO, Sosyal Hizmetler Bölümü, Ardahan/Türkiye, ORCID ID: 0000-0003-0635-9914, shumetinbulu@gmail.com

Göç genellikle ekonomik fırsatlar, çatışma ve çevresel değişiklikler gibi faktörlerin karmaşık bir etkileşimi tarafından yönlendirilir. Göçün arkasındaki motivasyonlar önemli ölçüde değişebilir ve ev sahibi ülkelerdeki entegrasyon sürecini etkileyebilir. Örneğin, Hainmueller & Hiscox (2010), göçmenlere yönelik tutumları şekillendirmede etnosentrizm ve ideoloji gibi ekonomik olmayan faktörlerin rolünü vurgular. Bu tutumlar, kamu politikasını ve sosyal kabulü etkiledikleri için göçmenlerin topluma entegrasyonunu önemli ölçüde etkileyebilir. Dahası, Hainmueller ve Hopkins Hainmueller & Hopkins (2014), Amerika Birleşik Devletleri'ndeki göç tutumları konusunda gizli bir fikir birliğinin varlığını vurgulayarak, altta yatan normların ve sosyotropik endişelerin genellikle ekonomik korkuları gölgede bıraktığını öne sürer. Bu, entegrasyon politikalarının yalnızca göçmenlerin ekonomik katkılarını değil, aynı zamanda kabullerini etkileyen sosyal ve kültürel boyutları da dikkate alması gerektiğini gösterir.

Göçmenlerin ev sahibi toplumlara entegrasyonu, ekonomik, sosyal ve kültürel entegrasyon dahil olmak üzere çeşitli boyutları içeren karmaşık bir süreçtir. Ekonomik entegrasyon, göçmenlerin işgücü piyasasına katılma ve ekonomik öz yeterlilik elde etme becerisini ifade eder. Alexe (2021), COVID-19 salgınının Romanya'daki göçmen işçiler üzerindeki etkisini tartışarak, dış şokların entegrasyon çabalarını nasıl bozabileceğini ve mevcut kırılganlıkları nasıl daha da kötüleştirebileceğini göstermektedir. Bu, değişen koşullara yanıt verebilecek ve kriz zamanlarında göçmenlerin entegrasyonunu destekleyebilecek uyarlanabilir politikalara olan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Öte yandan sosyal entegrasyon, göçmenler ve ev sahibi topluluk arasında sosyal ağlar ve ilişkiler kurulmasını içerir. Bu yön, göçmenler arasında aidiyet ve topluluk duygusunu geliştirmek için çok önemlidir. Sosyal sermayenin entegrasyonu kolaylaştırmadaki rolü iyi belgelenmiştir ve çalışmalar, güçlü sosyal bağların göçmenler için kaynaklara ve fırsatlara erişimi artırabileceğini göstermektedir. Dahası, destekleyici topluluk örgütlerinin varlığı, temel hizmetler sunarak ve göçmenler ile yerel sakinler arasında bağlantıları geliştirerek entegrasyon sürecine yardımcı olmada önemli bir rol oynayabilir.

Kültürel entegrasyon, göçmenlerin ev sahibi toplumun kültürel normlarına ve değerlerine uyum sağlamasını kapsarken aynı zamanda kültürel kimliklerinin korunmasına da olanak tanır. Bu ikili süreç, hem göçmenlere hem de ev sahibi topluluğa fayda sağlayan zengin bir kültürel değişime yol açabilir. Ancak, kültürel farklılıklar yanlış anlaşılmalara veya çatışmalara yol açtığında sıklıkla zorluklar ortaya çıkar. Igarashi & Ono (2022), neoliberal ideolojilerin göçmenlere karşı olumsuz tutumları nasıl besleyebileceğini ve bunun da onların kültürel entegrasyonunu nasıl engelleyebileceğini araştırıyor. Bu dinamikleri anlamak, çeşitli nüfuslar arasında kapsayıcılığı ve karşılıklı saygıyı teşvik eden politikalar geliştirmek için önemlidir.

Literatür ayrıca göçmenlerin entegrasyon deneyimlerini şekillendirmede politika çerçevelerinin önemini vurgular. Etkili entegrasyon politikaları kapsamlı olmalı ve yasal statü, hizmetlere erişim ve toplum katılımı gibi entegrasyonun çeşitli boyutlarını ele almalıdır. Marian (2023), göçmenlerin Kanada'daki göç sürecinde karşılaştıkları engelleri inceleyerek entegrasyonu kolaylaştıran şeffaf ve erişilebilir politikalara olan ihtiyacı vurgulamaktadır. Politika yapıcılar, başarılı entegrasyon sonuçlarını teşvik eden özel çözümler

oluşturmak için mülteciler, vasıflı işçiler ve aile birleşimi vakaları gibi farklı göçmen gruplarının karşılaştığı benzersiz zorlukları dikkate almalıdır.

Sonuç olarak, g ve entegrasyon üzerine yayınların bibliyometrik analizi, bu birbiriyle ilişkili olguların karmaşıklıklarını vurgulayan zengin ve çeşitli bir literatür gövdesi ortaya koymaktadır. G motivasyonları, entegrasyon süreçleri ve politika erevesi arasındaki etkileşim, göçmenlerin deneyimlerini ve ev sahibi toplumlara katkılarını şekillendirir. Küresel manzara gelişmeye devam ettikçe, g ve entegrasyonun sunduğu zorlukları ve fırsatları ele almak için devam eden araştırma ve politika geliştirme önemli olacaktır.

G ve Entegrasyon

G ve entegrasyon, günümüzün en önemli sosyal, ekonomik ve politik meselelerinden biri olarak öne çıkmaktadır. G olgusu, bireylerin, grupların veya toplulukların, ekonomik fırsatlar, çatışmalar, doğal afetler gibi çeşitli nedenlerle yer değiştirmesini ifade ederken; entegrasyon, bu göçmenlerin yeni topluluklarına uyum sağlaması ve sosyal, kültürel ve ekonomik hayata katılımını ifade etmektedir. Bu kavramsal ereve, g ve entegrasyon süreçlerinin karmaşıklığını anlamak için gerekli olan temel unsurları ve dinamikleri incelemeyi amaçlamaktadır.

Göçmenlerin entegrasyon süreçleri, sosyal ilişkiler, ekonomik fırsatlar ve kültürel adaptasyon gibi çeşitli boyutları içermektedir. Stachowski (2020), Polonya işçi göçmenlerinin Norveç'teki sosyal entegrasyon süreçlerini inceleyerek, sosyal etkileşimlerin ve izolasyonların göçmenlerin entegrasyon deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, göçmenlerin yerel topluluklarla kurduğu sosyal ilişkilerin kalitesi, entegrasyon

süreçlerinin başarısı üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Göçmenlerin sosyal entegrasyonunu etkileyen faktörler arasında, sosyal destek ağları, dil yeterliliği ve kültürel benzerlikler yer almaktadır.

Ekonomik entegrasyon, göçmenlerin yeni toplumlarda iş bulma ve ekonomik bağımsızlık kazanma yetenekleri ile ilgilidir. Fong & Shen (2016), Kanada'daki göçmenlerin sosyal bağlantılarının, entegrasyon süreçlerinde kritik bir rol oynadığını belirtmektedir. Sosyal bağlantılar, göçmenlerin bilgi edinmelerine ve yeni toplumlarında sosyal destek bulmalarına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, ekonomik entegrasyonun sağlanması, göçmenlerin topluma katılımını artırmakta ve sosyal uyumun güçlenmesine katkıda bulunmaktadır.

Kültürel entegrasyon, göçmenlerin yeni toplumların kültürel normlarına ve değerlerine uyum sağlaması sürecini ifade eder. Makarova & Herzog, W (2011), göçmen gençlerin okul ortamındaki entegrasyonunu inceleyerek, cinsiyet ve yaş faktörlerinin entegrasyon üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, genç göçmenlerin sosyal entegrasyonunun, yaş ve cinsiyet gibi demografik faktörlere göre değişiklik gösterdiğini göstermektedir. Kültürel entegrasyon, göçmenlerin kendi kimliklerini korurken, aynı zamanda yeni kültürel normları benimsemelerini gerektirmektedir.

Entegrasyon süreçleri, aynı zamanda politik ve sosyal yapılar tarafından şekillendirilmektedir. Ager & Strang (2008), entegrasyonun dört ana teması etrafında döndüğünü belirtmektedir: istihdam, konut, eğitim ve sağlık alanlarındaki erişim; vatandaşlık ve haklar konusundaki varsayımlar; topluluk içindeki sosyal bağlantılar; ve dil, kültür ve yerel çevre ile ilgili yapısal engeller. Bu çerçevede,

göçmenlerin entegrasyonu için etkili politikaların geliştirilmesi, bu temaların dikkate alınmasını gerektirmektedir.

Din, göçmenlerin entegrasyon süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Otiso (2020), Doğu Afrikalı Protestan Hristiyan göçmenlerin Finlandiya'daki sosyal entegrasyonunu inceleyerek, dinin entegrasyon üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini tartışmaktadır. Din, göçmenlerin sosyal ağlarını güçlendirebilirken, aynı zamanda kültürel farklılıkların da bir kaynağı olabilmektedir. Bu nedenle, dinin entegrasyon süreçlerindeki rolü, daha geniş bir perspektiften ele alınmalıdır.

Sosyal sermaye, göçmenlerin entegrasyon süreçlerinde önemli bir faktördür. Tegegne & Glanville (2018), sosyal ağların ekonomik ve sosyal entegrasyon üzerindeki etkilerini inceleyerek, göçmenlerin sosyal sermaye aracılığıyla daha iyi entegrasyon sağladıklarını göstermektedir. Sosyal sermaye, göçmenlerin topluluklarına katılımını artırmakta ve sosyal destek sağlamaktadır. Bu bağlamda, sosyal sermaye oluşturma süreçleri, göçmenlerin entegrasyonunu kolaylaştıran önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yöntem

Araştırmada kullanılan metodolojik yaklaşım, nitel araştırma teknikleri arasında yer alan doküman incelemesi ve içerik analizi ile bibliyometrik analizi içermektedir. Doküman analizi, yazılı veya kayıtlı materyallerin sistematik bir şekilde incelenmesini sağlayarak, önemli temaların ve örüntülerin ortaya çıkarılmasını hedefleyen bir nitel araştırma yöntemidir. Bu süreçte, belirli sözcüklerin ve tematik unsurların belgeler arasındaki yaygınlığı içerik analizi yoluyla değerlendirilmektedir (BULU & ÜSTÜN, 2023).

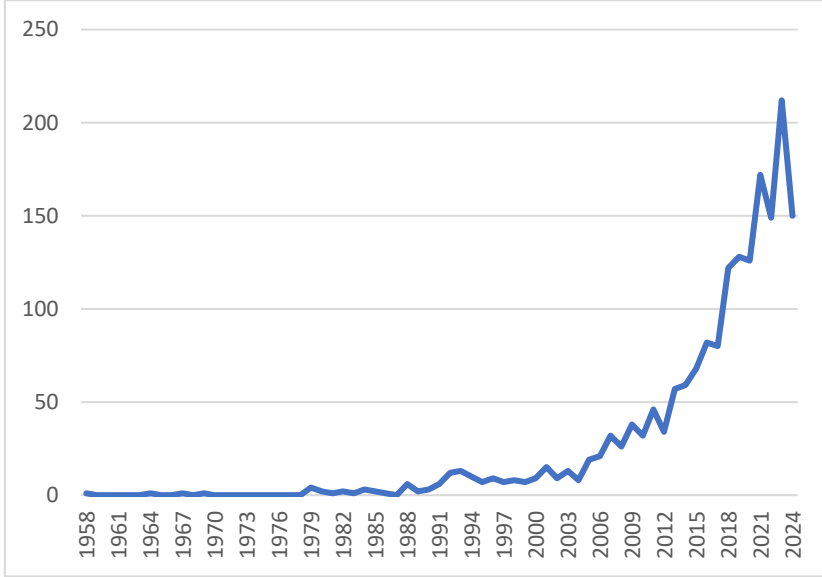
Bibliyometrik analiz ise bilimsel çalışmaların nicel verilerini inceleyerek belirli bir araştırma alanındaki çalışmaların karakteristik özelliklerini belirlemeyi ve görselleştirmeyi amaçlayan yenilikçi bir yaklaşımdır. Bu metodun en önemli avantajı, literatürün sistematik bir biçimde taranmasına olanak sağlamasıdır. Böylece, araştırma alanındaki gelişmelerin ve eğilimlerin kapsamlı bir şekilde izlenmesi mümkün olmaktadır. Bibliyometrik analiz, yayın sayıları, atıf analizleri, yazar iş birlikleri ve anahtar kelime analizleri gibi çeşitli göstergeleri kullanarak araştırma alanının genel görünümünü ortaya koymaktadır (Zhang vd., 2015)

Bulgular

Bu bölümde Scopus veri tabanında yapılan filtreleme sonucunda elde edilen yayınlar ile ilgili bulgulara yer verilecektir.

Yayın Sayısı

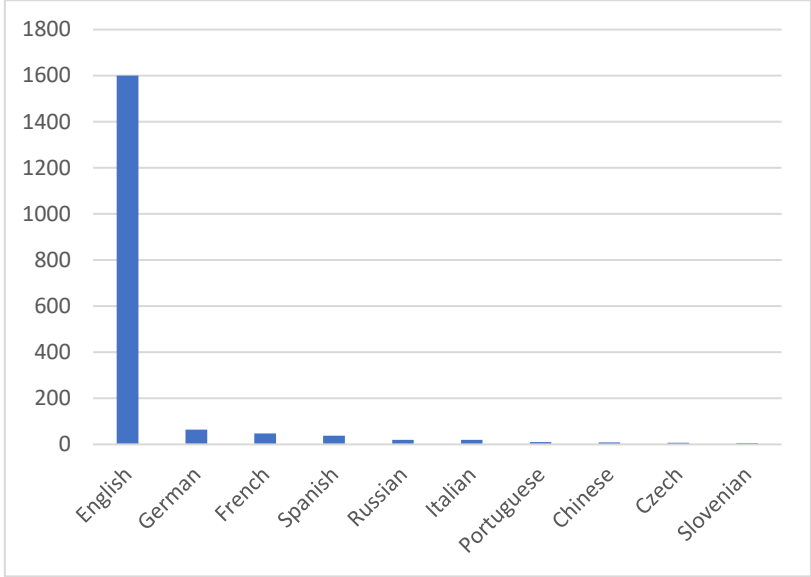
Grafik 1’de görülen verilere göre, en fazla yayının 2023 (n=212), 2021 (n=172) ve 2024 (n=150) yıllarında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Grafik bütünüyle değerlendirildiğinde, 1989 yılından sonra akademik çalışmaların yayın sayısında dalgalanmalar yaşansa da genel olarak artış eğilimi gösterdiği söylenebilir.

Grafik 1. Yıllık Yayın Dağılımı.

Yayın Dili

Grafik 2’de görülen verilere göre, İngilizce (n=1600) dilinin en çok yayın yapılan dil olduğu görülmektedir. Bu durumun nedenleri arasında, İngilizcenin bilim dili olarak yaygın kullanılması ve Scopus veri tabanındaki dergilerin İngilizce yayın dili tercihleri sayılabilir.

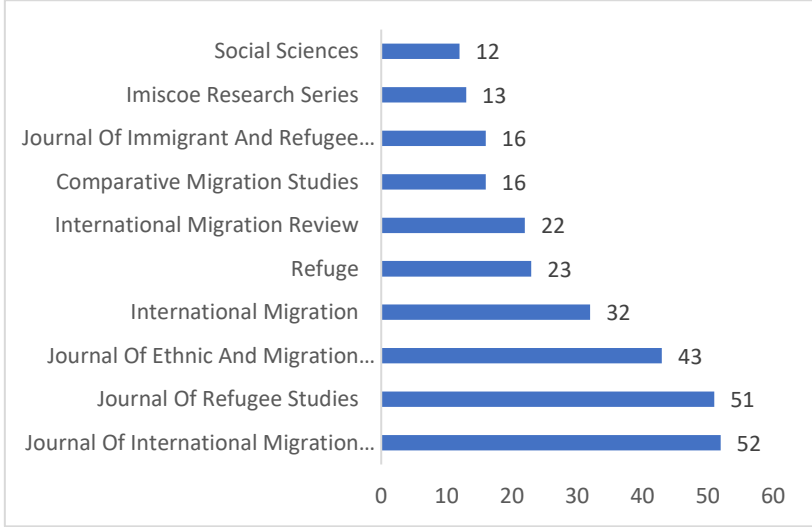

Grafik 2. *Yayın Dillerine Göre Dağılım*

Kaynaklar

Grafik 3’te görülen verilere göre, kaynaklar arasında 31 yayın ile ilk sırada “*Journal Of International Migration And Integration*” gelmektedir.

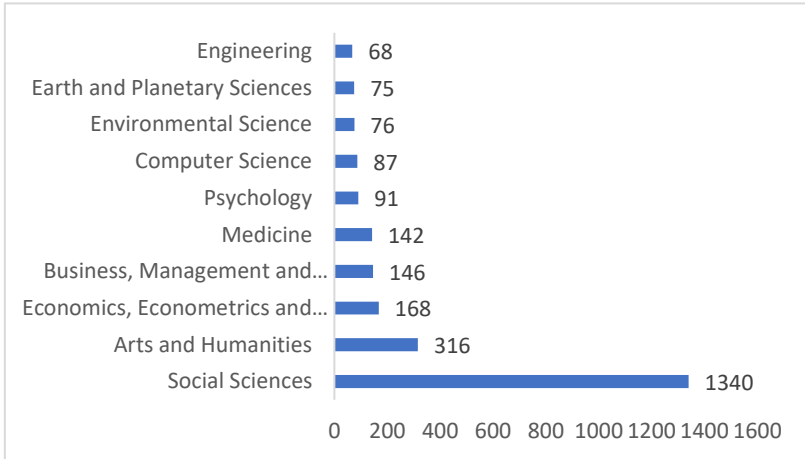

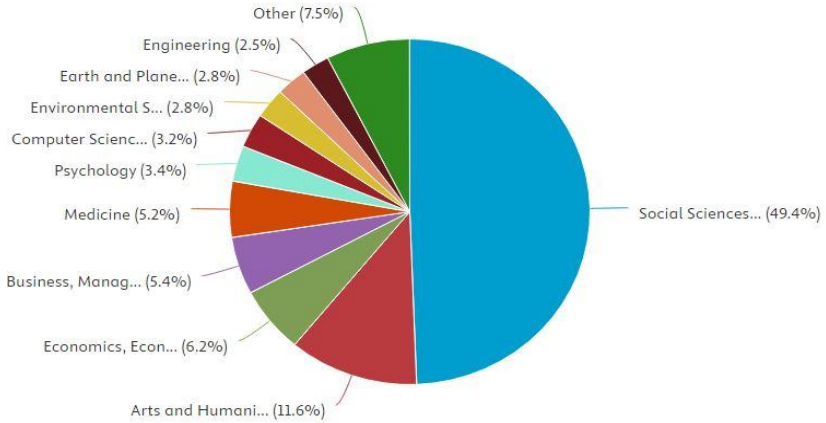
Grafik 3. Yayınların Kaynaklara Göre Dağılımı

Araştırma Alanları

Grafik 4 ve 5'te görülen verilere göre, konular arasında 1340 (%49,4) yayın ile ilk sırada Social Sciences (Sosyal Bilimler) gelmektedir.

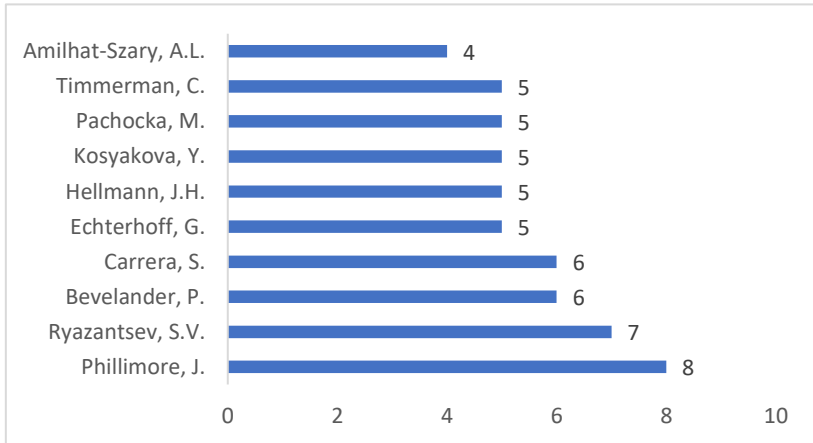
Grafik 4. Yayınların Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Grafik 5. Yayınların Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Yazarlar

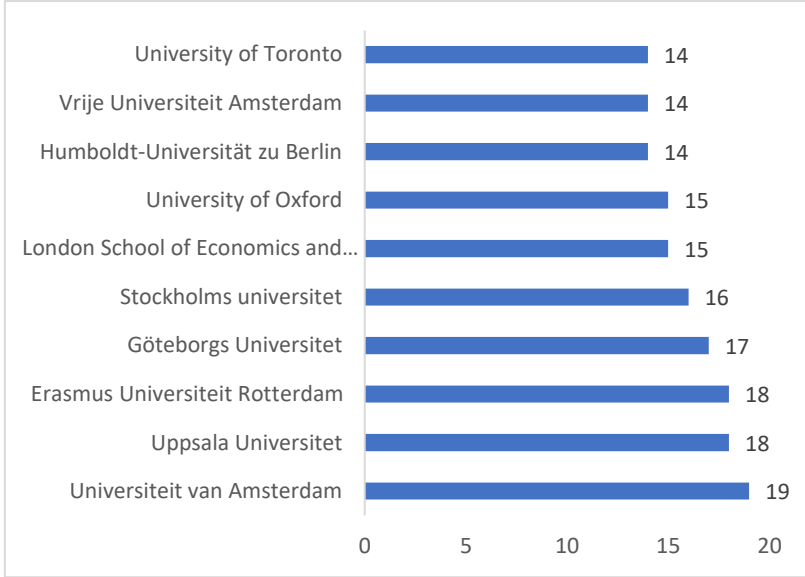
Grafik 6'da görülen verilere göre, 8 yayın ile Phillimore, J. ilk sırada yer alırken, Ryazantsev, S.V. (n=7) ve Bevelander, P. (n=6) diğer önemli yazarlar olarak dikkat çekmektedir.

Grafik 6. Yayınların Yazarlara Göre Dağılımı

Yazarların Kurumları

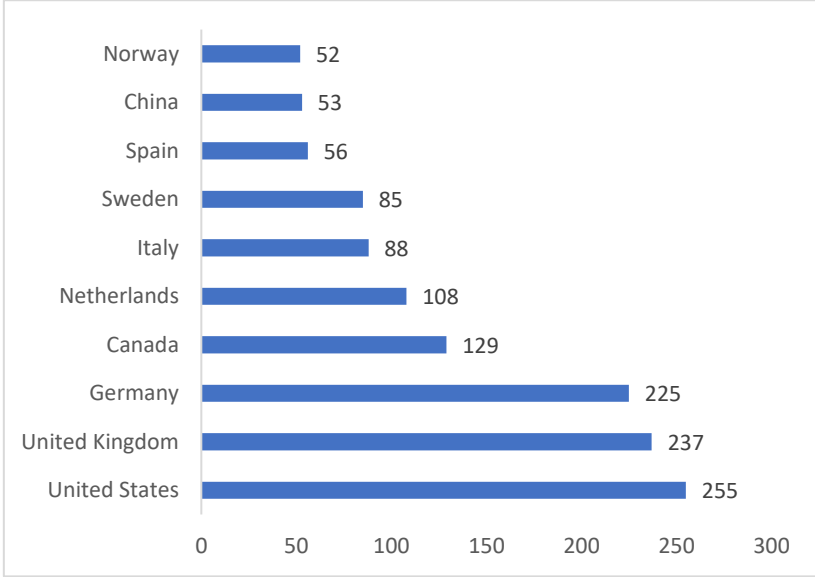
Grafik 7 incelendiğinde, Universiteit van Amsterdam (n=19) en fazla yayın sayısına sahip olan kurum olarak birinci sırada yer alırken, Uppsala Universitet (n=18) ikinci sırada yer almaktadır.

Grafik 7. Yayınların Kurumlara Göre Dağılımı

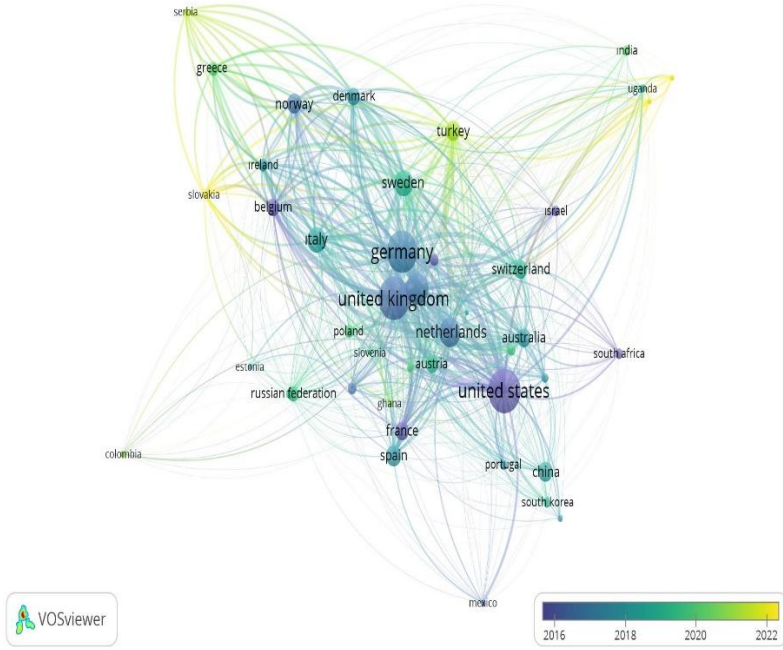
Ülkeler

Grafik 8 incelendiğinde, ABD 255 yayınla ilk sırada yer alırken, İngiltere 237 yayınla ikinci sırayı takip etmektedir. Türkiye ise 49 yayınla on birinci sırada yer almaktadır.

Grafik 8. Yayınların Ülkelere Göre Dağılımı

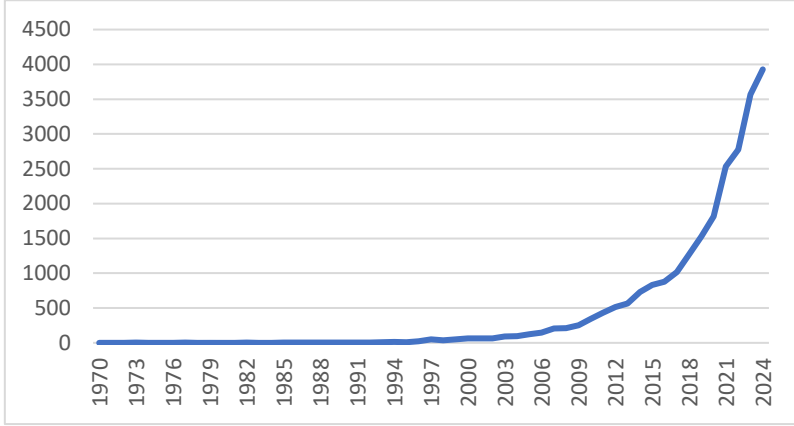
Bilimsel iş birliğini görselleştirmek amacıyla Vosviewer programı kullanılmıştır. Bu program, analiz için seçilen ülkeleri düğüm olarak temsil etmektedir. Düğümlerin boyutu, her ülkenin yayınladığı yayın sayısına bağlı olarak belirlenmektedir. Düğümler arasındaki mesafe ve bağlantı çizgisi kalınlığı ise ülkeler arasındaki iş birliği yoğunluğunu göstermektedir. Şekil 1’de yer alan analizde 147 ülke arasında en az 5 yayına sahip olan 46 ülke dahil edilmiş ve bu ülkeler arasında benzer iş birliği profillerine sahip olanlar 7 gruba ayrılmıştır. Gruplar arasında toplamda 713 adet bağlantı çizgisi bulunmaktadır. Şekil incelendiğinde, Amerika, İngiltere ve Almanya’nın en yoğun iş birliği yapan ülkeler olduğu görülmektedir. Renklerin tonu maviden sarıya gittikçe işbirliğin güncelliği ortaya çıkmaktadır. Sarı tona sahip ülkelere baktığımızda Slovakya ve Lübnan’ın ön planda olduğu görülmektedir.

Şekil 1. Ülkeler Arası İş Birliği Ağ Haritası

Atıf Analizi

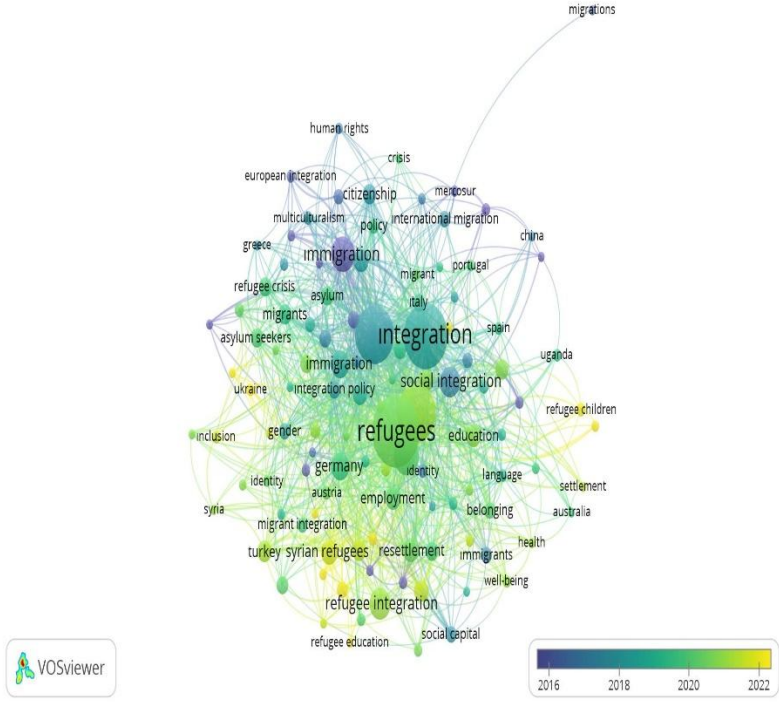
Grafik 9'da yer alan verilere göre, ilk yayın 1958 olmasına rağmen yayınlara ait ilk atıf verileri 1973 yılına kadar uzanmakta ve 1996'dan itibaren atıf sayılarının yıldan yıla arttığı görülmektedir. Grafikte, 2024 yılında 3928 atıf sayısı ile en yüksek atıf sayısının kaydedildiği görülmektedir.

Grafik 9. *Atıf Sayılarının Yıllık Dağılımı*

Anahtar Kelimeler

Yayınlarda kullanılan anahtar kelimelerin kullanım sıklığı ve birlikte bulunma haritasını ait veriler şekil 2’de gösterilmiştir. Analiz için en az 5 kez kullanılan bir anahtar kelime seçeneğiyle anahtar bulutu ve ağ haritası VOSviewer ile oluşturulmuştur. Bu şekilde toplamda 3112 anahtar kelime tespit edilmiştir, ancak bunlardan yalnızca 116’sının eşik değerini aşmayı başarmıştır. Anahtar kelimeler arasında kısa mesafelerin güçlü bir ilişkiyi, uzak mesafelerin ise zayıf bir ilişkiyi temsil ettiği gözlenmektedir. Ortaya çıkan sonuçlar en sık kullanılan anahtar kelimelerin refugees, migration ve integration olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra, bu anahtar kelimelerin 10 farklı kümeye ayrıldığı (renklere bakılarak takip edilebilir) ve toplamda 1026 bağlantı ağından oluştuğu görülmektedir.

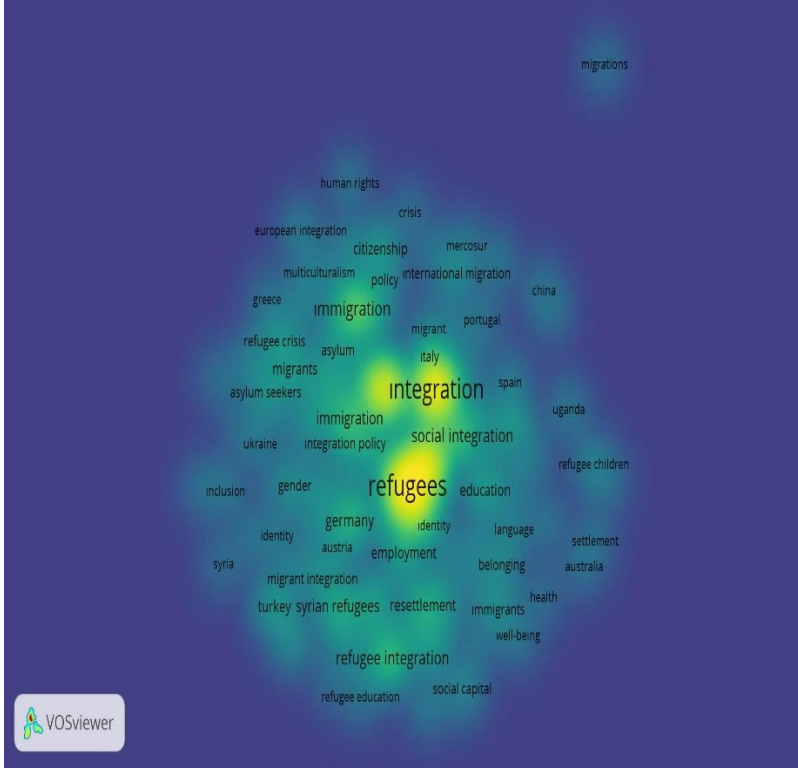

Şekil 2. Anahtar Kelime Ağı

Anahtar kelimelerin yıllık kullanım sıklığı haritası şekil 3'te sunulmuştur. Gözlemlenen 116 farklı anahtar kelime arasında, sarı renklere yakın olan terimlerin son yıllarda daha yaygın bir şekilde kullanıldığı, mavi tonlarına yakın olanların ise geçmiş yıllarda daha çok tercih edildiği görülmektedir. Şekil incelendiğinde, "syrian refugees", "refugee children" ve "ukraine" gibi kavramların yakın tarihli yayınlarda daha fazla kullanıldığı gözlenmektedir

Şekil 4. Anahtar Kelime Yoğunluk Haritası

Sonuç

Bu çalışma, Scopus veri tabanından elde edilen verilerle "göç ve entegrasyon" alanındaki bilimsel literatürün bibliyometrik analizini sunarak bu alandaki çalışma dinamiklerini ortaya koymuştur. Bulgular, 1989 yılından itibaren artan bir şekilde gözlenen yayın sayısındaki artışın, "göç ve entegrasyon" konusunun akademik çalışmalardaki önemini giderek artırdığını göstermektedir.

Yayın dili açısından, çalışmaların büyük bir çoğunluğunun (%70'in üzerinde) İngilizce olarak yayınlanması, özellikle uluslararası akademik topluluğun İngilizceyi bilim dili olarak benimsemesinin

etkisini ortaya koymaktadır. Araştırma alanlarında Sosyal Bilimler'in baskın bir konumda bulunması, bu konunun toplumsal yapılar, politikalar ve sosyal uyum gibi çok boyutlu alanlarda ele alındığını doğrulamıştır.

Kaynaklar açısından en fazla yayın çıkaran derginin "Journal of International Migration and Integration" olması, bu derginin göç ve entegrasyon konusunda önemli bir bilgi kaynağı olduğunu ortaya koymuştur. İlgi çeken bir diğer bulgu, Phillimore, J. gibi yazarların çalışmalarıyla bu alana yaptıkları önemli katkılardır.

Coğrafi dağılım açısından ABD, İngiltere ve Almanya'nın öne çıkan ülkeler olması, bu ülkelerdeki göç ve entegrasyon politikalarının akademik çalışmaları tetiklediğine işaret etmektedir. Bununla birlikte, ülkeler arası iş birliği analizinde, Amerika, İngiltere ve Almanya gibi ülkeler arası yoğun iş birliği ağının varlığı dikkat çekmektedir.

Anahtar kelime analizinde "refugees", "migration" ve "integration" gibi terimlerin baskın kullanımı, bu çalışmaların genel odak alanlarının gösterilmesi açısından önemlidir. Ayrıca, "syrian refugees" ve "ukraine" gibi çağdaş sorunlara ışık tutan terimlerin son dönemlerde daha yoğun şekilde kullanıldığı görülmüştür.

Genel olarak bu çalışma, "göç ve entegrasyon" konusundaki akademik çalışmaların yıllar içerisindeki gelişimini ve öne çıkan dinamiklerini sistematik bir şekilde inceleyerek, bu alanda gelecekte yapılacak araştırmalara önemli bir yol haritası sunmaktadır.

Kaynakça

Ager, A. and Strang, A. (2008). Understanding integration: a conceptual framework. *Journal of Refugee Studies*, 21(2), 166-191. <https://doi.org/10.1093/jrs/fen016>

Alexe, A. (2021). Immigrants' inclusion in the workplace in romania. the impact of covid-19. *Hapsc Policy Briefs Series*, 2(1), 134. <https://doi.org/10.12681/hapscpbs.27669>

Bulu, M., & Üstün, K. (2023). Çocuk yoksulluğu küresel bir sorunun bibliyometrik analizi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(4), 2377-2393. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1303339>

Fong, E. and Shen, J. (2016). Participation in voluntary associations and social contact of immigrants in canada. *American Behavioral Scientist*, 60(5-6), 617-636. <https://doi.org/10.1177/0002764216632833>

Hainmueller, J. and Hiscox, M. (2010). Attitudes toward highly skilled and low-skilled immigration: evidence from a survey experiment. *American Political Science Review*, 104(1), 61-84. <https://doi.org/10.1017/s0003055409990372>

Hainmueller, J. and Hopkins, D. (2014). The hidden american immigration consensus: a conjoint analysis of attitudes toward immigrants. *American Journal of Political Science*, 59(3), 529-548. <https://doi.org/10.1111/ajps.12138>

Igarashi, A. and Ono, Y. (2022). Neoliberal ideology and negative attitudes toward immigrants: evidence from a survey and survey experiment in japan. *Journal of Applied Social Psychology*, 52(12), 1146-1157. <https://doi.org/10.1111/jasp.12916>

Makarova, E. and Herzog, W (2011). The integration of immigrant youth into the school context. *Problems of Education in the 21st Century*, 32(1), 86-97. <https://doi.org/10.33225/pec/11.32.86>

Marian, S. (2023). Barriers to immigration using the quebec skilled workers immigration program (qswp) : a study of the online exchanges among romanian immigrants and prospective immigrants.. <https://doi.org/10.32920/ryerson.14664183.v1>

Otiso, R. (2020). Religion and the social integration of east african protestant christian immigrants in finland. *European Journal of Sociology*, 3(1), 1-10. <https://doi.org/10.47672/ejs.493>

Stachowski, J. (2020). Processes of socio-spatial exposures and isolations among polish labour migrants in rural norway: exploring social integration as a lived experience. *European Urban and Regional Studies*, 27(4), 379-397. <https://doi.org/10.1177/0969776420930758>

Tegegne, M. and Glanville, J. (2018). The immigrant-native gap in subjective well-being in western european countries: assessing the role of social capital. *International Migration Review*, 53(2), 458-485. <https://doi.org/10.1177/0197918318769309>

Zhang, S. J., et al. (2015). Global geographical and scientometric analysis of tourism-themed research. *Scientometrics*, 105(1), 385-401. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1678-3>

BÖLÜM III

Sosyal Hizmet Perspektifinden Yoksulluk Olgusuna Bir Bakış

Meryem SALMAN³

1. Giriş

Genel bir değerlendirme ile 19. yüzyılın son çeyreğinde profesyonel bir meslek olarak temelleri atılan sosyal hizmet alanı, günümüzde de geçmişten gelen veya çağın getirdiği yeni zorluklarla mücadele etmesinin yanı sıra bireylere/toplumlara çözüm olanakları sunmaktadır. Sosyal hizmet perspektifinden değerlendirildiğinde konu başlıkları yoksullukla mücadele, çocuk istismarı/çocuk koruma, ruh sağlığı, yaşlı bakımı, engellilerin topluma uyumu ve rehabilitasyonu gibi geniş bir yelpazede değerlendirilebilir. Ancak bu alanın geçmişten günümüze gelişinin bir sonucu olarak bireyi ve toplumu ilgilendiren yeni konular alana eklenmiştir. Alana yapılan bu eklemeler özellikle içinde bulunduğumuz yüzyıl ve öncesi olarak

---

³ Dr. Öğretim Üyesi, Siirt Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Siirt/Türkiye, Orcid: 0000-0003-4191-4274, meryem.salman@siirt.edu.tr

değerlendirilebilir. Özellikle yüzyılda iklim değişikliği ana teması altında yer alan erozyon, heyelan, kuraklık ve sel gibi doğal afetler nedeniyle ortaya çıkan göç sorunsalının yanı sıra küresel ısınmanın da bir yansıması olarak nitelikli tarım arazilerinin ve verimliliğin azalması sonucu ortaya çıkan ekolojik temelli krizler de günümüzde sosyal hizmet mesleğinin gündemine yeni konu alanları olarak dahil edilmiştir. Günümüzde ciddi bir problem olarak değerlendirilebilecek olan ekolojik kriz ve onun ortaya çıkardığı ekonomik, sosyal, çevresel, yapısal sorunlar öncelikle birey daha sonra toplum düzeyinde yaşamları derinden etkilemesi bakımından başta sosyal hizmet olmak üzere bir çok akademik disiplini de oldukça yakından ilgilendirmektedir (Güzel ve Buz, 2019: 1052).

Sosyal hizmet alanının konu bağlamında bu çeşitliliğinin yanı sıra ulaştığı bireyler ve toplum ölçeğinde etkileşimleri de göz önünde tutulduğunda, bu çalışmanın konusu “Sosyal Hizmet Perspektifinden Yoksulluk Olgusuna Bir Bakış” özelinde ele alınmak istenmektedir. Çalışmanın çıkış noktasında yer alan yoksulluk sorunu, sosyal hizmet alanında en sık karşılaşılan toplumsal sorunlardan biri olmasının yanı sıra geçmişten günümüze bazı anlamsal değişimlere de uğramıştır. Bu değişimlere örnek vermek gerekirse; geçmişte yoksulluk sorunu sadece ekonomik kaynakların etkili ve adil kullanımını odağına alan bir yaklaşım olmasının yanı sıra günümüz yaşam standartları açısından değerlendirildiğinde bugün küreselleşmenin de etkisiyle insani yoksulluk kavramı oldukça karmaşık bir yapıya bürünmüştür.

Günümüzde geçmişten gelen bir gelenek olarak bireysel çabalarla gerçekleştirilen yoksula, düşküne, kimsesize yapılan yardımlar günümüzde sosyal hizmet mesleği bağlamında sosyal, psikolojik, ekonomik, toplumsal vb. desteklerin yanı sıra çözüm

olanaklarını da içinde barındıran kurumsal temelli bir yapıya dönmüştür (Güzel ve Buz, 2019: 1052; Danış, 2009: 73).

Toplumsal sorunların belirlenmesi ve çözülmesi odağında sosyal hizmet mesleği insana yardımı sağlarken özellikle müracaatçısını değişimin nesnesi olmaktan çıkarmasının yanı sıra onu değişimin öznesi konumuna yerleştirmeyi öncelikle amaçlamaktadır. Bu durum, sosyal hizmet mesleğini/alanını hak temelli perspektifi sayesinde toplumsal adaletin sağlanmasında da oldukça önemli bir alana yerleştirmektedir (Çoban Kaynak, 2017: 253). Hak temelli perspektifin öncelikleri Tuncay ve İl'e göre (2009); empatinin önemi sayesinde bireysel ve toplumsal gelişmenin yanı sıra kısa vadede sorunların çözümünde de öncül niteliktedir. Bu araştırma özelinde belirtildiği gibi öncelikle sosyal hizmet ve diğer insani yardım meslekleri oldukça uzun bir dönem sadece veya kısmen danışanın sorunlarının aşılmasında medikal model bakışını benimsemişlerdir. Genel bir değerlendirme ile bu durum empatik anlayışın değerinin anlaşılmasını engellemenin yanı sıra sınırlı müdahale alanları ortaya çıkarmıştır. Günümüzde yenilikçi yaklaşımların bir yansıması olarak bu durum sosyal hizmet gibi disiplinlerde de oldukça değişmiş ve gelişmiştir (Tuncay ve İl, 2009: 53).

Tarihsel süreç bağlamında değerlendirildiğinde günümüzde profesyonel bir meslek olarak tanımlanan sosyal hizmetin şekillenmesi geleneksel dönemde ihtiyaç ve hayırseverlik özelinde sistematik olmayan uygulamaları içermekteydi. Bu durum hayırseverlik genel çatısı altında değerlendirilmesinin yanı sıra eşitsizlik ve keyfilik kavramlarını da ne yazık ki içinde barındırıyordu. Günümüzde ise kurumsal ölçekte değerlendirilen sosyal hizmet alanı ihtiyaç duyan her bireyin ulaşması gerekliliğini savunduğu hakları bir bütün olarak ele

almasının yanı sıra sosyal adalet ve refah hedeflerini de gerçekleştirmeye çalışmaktadır (Çoban Kaynak, 2017: 254-255). Bu çabaların odağında sosyal hizmetin mesleki değerlerinin, sosyal hizmet uzmanı ile müracaatçı arasındaki mesleki bağın niteliğinin ve sosyal hizmet uzmanının etik ve empatik durumu oldukça önemlidir (Özateş, 2010: 86). Unutulmamalıdır ki; sosyal hizmet mesleğinin odağı, bireylerin toplum içindeki işlevselliğini etkileyen birey ve çevresi arasındaki etkileşimin artırılmasının yanı sıra farklı geçmişlere sahip insanların sorunlarla baş etme ve sonrasında bu sorunları çözme dinamiklerini geliştirerek onları bireysel hayatları ile ilgili en iyi kararları verebilmeleri konusunda güçlenmelerine katkı sağlamaktır (Cankurtaran ve Beydili, 2016: 146; Acar ve Çamur Duyan, 2003:1). Bu katkıların artırılması bakımından son yıllarda sosyal inovasyon ve girişimciliğin de bireysel/toplumsal sorunların çözümünde birer araç olarak kullanılması durumu çağın bir gerekliliği olarak da değerlendirilebilir (Uzunaslan ve Tek, 2021: 1207). Diğer yandan sosyal adaleti de ilke edinen sosyal hizmet, yeterli sosyal kaynaklara sahip olmayan bireyler içinde eylemlerde bulunmaktadır (Abay Alyüz, 2020: 131-132). Bu durum sosyal hizmetin temelinde, her bir bireyin yalnızca insan olmaktan kaynaklanan değere sahip olduğu ve bu değere saygı duyulması gerektiği anlayışını da içinde barındırmaktadır (Özateş, 2010: 94).

Çok yönlü ve dinamik bir yapıya sahip olan sosyal hizmet alanı ve uzmanları, eğiticilik, organizatörlük, arabuluculuk, savunuculuk gibi rollerinin gereği olarak mesleki uygulamalarda bulunmaktadırlar. Bu rollerin bir yansıması olarak temelde insan ve insanoğlunun refahına katkıda bulunma isteği sosyal hizmet uzmanları için öncelikli olmasının yanı sıra kurumsal ölçekte yapılan her değişim ve gelişim de oldukça önemlidir. Tüm bu ortak mesleki mücadele müracaatçılarının iyilik

hallerinin geliştirilmesine ve bu iyilik hallerinin devam etmesine olanak tanımaktadır (Danış, 2007: 52 ve 62-63). Ayrıca sosyal hizmetin, bireyleri kendi kararlarını kendileri verebilecek ve yaşamlarını yönetebilecek düzeyde güçlendirerek, bireydeki değişimi yaratma sorumluluğu vardır (Özmete ve Gök, 2015:140). Bu bakış açısı özelinde değerlendirdiğimizde sosyal hizmetin birincil hedefi/amacı, bireylerin ekonomik, siyasi ve toplumsal eşitsizliklerden ve eksikliklerden kaynaklanan yardıma muhtaç olma durumlarını sorgulamak yerine onlara mümkün olduğunca eşit hizmet götürmek olarak değerlendirilebilir. Bu değerlendirme sosyal hizmet alanını hümanist bir yaklaşım temeline de oturtmaktadır. Hümanizm çerçevesinde temellenen sosyal hizmetin felsefesi ve sosyolojisi arasındaki uyum sosyal hizmetin o toplumdaki uygulanışını her anlamda doğrudan etkilemektedir (Bingöl, 2015:71-76).

2. Sosyal Hizmet Perspektifinden Yoksulluk Olgusu Üzerine Değerlendirmeler

İnsanoğlunun tarih sahnesine çıktığı günden bugüne modernleşme ve küreselleşme bağlamında günümüz insanının sürecine geldiğimizde de toplumu/toplulukları oluşturan bireylerin ihtiyaçları her zaman onların beklentilerini tam olarak karşılayacak şekilde olmadığı görülmektedir. Bu durum bir anlamda geleneksel toplumlardan modern toplum seviyesine geçiş aşamasında yaşanan değişimlerle de tüm ülkelerin bireysel ve toplumsal olarak ortak sorunlardan biri olarak yoksulluk olgusunu ortaya çıkmaktadır. Bu genel değerlendirmenin ışığında, yoksulluk kavramını bireysel veya toplumsal olmasının dışında da küresel bir durum/sorun olarak değerlendirilmek gerekmektedir (Sarı, 2021:159). Bu yönüyle yoksulluk kavramı, bir sarmal halinde bireylerin ve toplumların hayatını etkilemektedir. Toplum özelinde bireysel sorunları odağına

alan sosyal hizmet uygulamaları yoksullukla kurulan bağlantı noktasında bireylerin/toplumların refahlarını etkileyen oldukça önemli bir çalışma disiplini (Canbulut, 2017:114). Ayrıca bireysel veya toplumsal yoksulluk kavramı hem insanların sağlık, eğitim ve konut erişimi gibi hizmetlere ulaşma durumlarını etkilemekte hem de bireylerin refah düzeyine doğrudan etki etmektedir (Duru ve Kalaycı, 2017: 226).

Yoksulluk teması özelinde bireylerin hayatlarını refah düzeyinde idame ettirememesi kavramı ile uğraşan sosyal hizmetin merkeze aldığı durum genel olarak “dezavantajlılık” tır. (Canbulut, 2017:129).

En temel anlamıyla bu dezavantajlılık durumu “herhangi bir şeye ulaşamamak/erişememek odağında yoksun olma durumu olarak da tanımlanabilir. İnsana dair konu ve kavramları odağına alan sosyal hizmet mesleği için, insan yaşamını sosyal ve psikolojik olarak da derinden etkileyen yoksulluk kavramı geçmişten günümüze kadar bu mesleğin temel alanlarından biri olmuştur. Bu durum gelecekte de dünya genelinde sosyal hizmet mesleği için öncelikli konular arasında yer alabilecektir (Duyan ve Özgür Bayır, 2016: 9’dan Akt. Güzel ve Buz, 2019: 1055).

İlk yıllarda tembellik, isteksizlik veya beceriksizlik gibi bireysel nedenlerden ortaya çıktığı düşünülen yoksulluk kavramına dair bakış açısı, 20. yüzyılın ikinci yarısında yaşanan gelişmelerle değişmeye başlamıştır. Bu süreçte yoksulluğun sadece bireysel nedenlerle açıklanamayacağı fikri benimsenmiş ve bu sorunun çok yönlü ele alınması gerektiği fikri ortaya konulmuştur. Bu bakış açısı sosyal hizmet alanında keskin bir değişimi de beraberinde getirmiştir (Akbaş, 2014: 13 Akt. Güzel ve Buz, 2019: 1055).

Yoksulluk kavramı, en genel anlamıyla bireylerin temel ihtiyaçların tamamının veya büyük bir kısmının karşılanamaması durumuna odaklanmaktadır. Aslında yoksulluk temasının odağında “temel insan ihtiyaçlarının karşılanamaması” durumu söz konusudur. Temel olanak ve fırsatlardan yoksun olan birey aynı zamanda beslenme, giyinme, barınma, hastalıklardan korunma, eğitim alma, kültür edinme, dinlenme ve eğlenme gibi tüm alanlarda da yoksunluk yaşamaktadır (Gül ve Şen, 2018:12). En temel anlamda bireylerin beslenme, barınma gibi ihtiyaçlarının karşılanamaması durumu yoksulluk olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımın günümüzde değişime uğraması ve yoksulluk için mutlak yoksulluk, göreceli yoksulluk, objektif-subjektif yoksulluk, kırsal-kentsel yoksulluk, insani yoksulluk, gelire bağlı yoksulluk şeklinde yeni sınıflandırmaların literatüre katılması söz konusu olmuştur. Yapılan tüm bu yeni tanımlamalar sosyal hizmet profesyonelleri tarafından çalışmaya açık alanlar olarak değerlendirilmektedir (Sarı, 2021:161). Adı geçen bu Yoksulluk Sınıflandırmaları’na kısaca değinmek gerekirse; Mutlak Yoksulluk, bireylerin öncelikle hayatta kalma mücadelesi kapsamında fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamaması durumunda oluşmaktadır. Göreceli Yoksulluk; değişen dünya düzeni ve toplumsal dinamikler bağlamında yoksulluk algısının değişimine odaklanmaktadır. Tüm bu değişimlerin sonucu olarak bireylerin temel ihtiyaçlarının yanı sıra sosyo-kültürel ihtiyaçların da karşılanamaması durumu önem kazanmaktadır. Objektif Yoksulluk-Subjektif Yoksulluk; objektif yoksulluğun ölçülmesinde genel kuralların ve belirlenmiş parametrelerin yer alması gerekirken, subjektif yoksullukta ise bireysel değerlendirmeler ön plana çıkmaktadır (Sarı, 2021:161). Kırsal Yoksulluk-Kentsel Yoksulluk; Kırsal yoksulluk, genel olarak var olan toprak mülkiyetin az olması veya hiç olmaması durumuna odaklanır ve genel olarak tarım

sektöründe çalışan işçiler arasında görülen yoksulluk türüdür (Kartal ve Demirhan, 2014: 141-142). İnsani Yoksulluk, yoksulluk kavramına bakış açısını genişleterek yoksulluğa toplumsal bir boyut kazandırmış ve refah durumunu artırıcı faktörlerin önemine odaklanmıştır. Gelire Bağlı Yoksulluk ise küreselleşme temelinde değişen kavramların bir yansıması olarak “yoksulluk” kavramını geniş ölçekte bir değişime uğratmıştır. Bu tanım eski anlamıyla bireylerin istihdamdan uzak kalmasına odaklanan yoksulluk kavramını bireylerin iş gücü piyasasına aktif olarak katılımlarının dahi yoksulluğu ortadan kaldırmaya yeterli olmayacağı fikrini ortaya koymaktadır. Bu fikir bağlamında istihdama bağlı olarak çalışma ortamı veya düzeyi yeterli olmamaktadır. Özellikle düşük maaşlar, yetersiz gelirler ve kapitalizmin doğurduğu büyük ihtiyaç kümeleri gelire bağlı yoksulluğun artmasında da etkili olmaktadır (Sarı, 2021:162).

Yoksullukla ilgili yapılan tanımları veya çalışmaları sadece yoksulluğun nedenleri ile sınırlandırmak mümkün değildir. Bugün mevcut olan tanım ve sınıflandırmalara ek olarak değişen yaşam koşullarının bir sonucu/yansıması olarak farklı yoksulluk kavramlarından söz etmek mümkündür. Bu tanımları/kavramları mutlak yoksulluk, görelî yoksulluk, insani yoksulluk, gelir yoksulluğu, öznel yoksulluk, nesnel yoksulluk, kentsel yoksulluk, kırsal yoksulluk, geçici yoksulluk, kronik yoksulluk, karma yoksulluk, nöbetleşe yoksulluk gibi birçok alt başlıkta değerlendirebilmek söz konusudur. Unutulmamalıdır ki; bireylerin ve toplumların dinamik bir yapıya sahip olmasının bir sonucu ve yansıması olarak yoksulluk ile ilgili yapılan tanımlara her geçen gün yeni yoksulluk türlerinin eklenmesi kaçınılmazdır (Güzel ve Buz, 2019: 1055). Günümüzde değişen dünya düzeni ve küreselleşmenin bir sonucu olarak değerlendirilen yoksulluk kavramı sadece kapitalist düzenle sınırlandırılacak bir olgu değildir.

Aksine yoksulluk kavramı her zaman ve toplumda/bireyde görülebilmektedir (Canbulut, 2017:117). Yoksulluk kavramına dair tanımsal, tespit ve değiştirilmesi için uygulama alanında birçok değişkenlerin var oluşu durumu araştırmacılar açısından da kabul edilmektedir. Özellikle sosyal hizmet perspektifinden yoksulluk alanının belirlenmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi bağlamında yapılan araştırmalar yeni bakış açıları ortaya koyması bakımından oldukça önemlidir.

Güncel araştırmalar ve yayınlar değerlendirildiğinde yoksulluk kavramına dair bireysel ve toplumsal açıklamaların yanı sıra çözüm olanakları kapsamında sosyal hizmet alanında durum değerlendirmeleri aşağıda sunulmaktadır.

Güzel ve Buz (2019: 1053-1055)’un “Yeşil” Yoksulluk, Çevresel Adalet ve Sosyal Hizmet isimli çalışmasına göre; sosyal hizmet bakış açısıyla insan türünün bir parçası olduğu doğa ile arasındaki diyaloga dayalı ilişkisi yeniden gözden geçirilmektedir. Özellikle monolog olarak değerlendirilebilecek olan bu ilişkinin etkileşim ve iletişim özelinde yeniden değerlendirilmesine odaklanan bu çalışma “yeşil” yoksulluk kavramı, ekolojik kriz, yeşil hareketi ve çevresel adalet konularıyla birlikte ele alınmaktadır. Özellikle yeşil alanların nüfusa oranla azalması ve niteliğinin kaybolması özelinde bireysel/toplumsal yoksunlukların zamanla beşeri yoksulluğa dönüşmesi durumuna dikkat çeken bu araştırma ekolojik sorunlara sosyal hizmet yaklaşımına dair ekolojik adalet ve/veya anayasa tartışmaları bağlamında çözüm önerileri sunmaktadır.

Gül ve Şen, 2018’de yapılan çalışması bağlamında da; bireysel ve toplumsal anlamda yoksullukla savaşın en önemli parçalarından biri olarak eğitime verilen önceliğe odaklanmaktadır. Bu çalışma, eğitim

programlarında insancıl ve demokratik değerlerin geliştirilmesinin yanı sıra kırsal ve yoksul bölge okullarına pozitif ayrımcılık yapılarak hem tecrübeli öğretmen atamasının yapılması hem de kaynak aktarımının artırılmasını önermektedir. Bu öneri sayesinde araştırmacılar; özellikle yoksul aile çocuklarının sosyal hareketliliğinin sağlanmasının yanı sıra onların yoksulluk sarmalından kurtulmasını sağlayacak eğitim kalitesinin artırılması sonucunda fırsat eşitliğinin de sağlanabileceğine dikkat çekmektedir (Gül ve Şen, 2018:27).

Seçkiner Bingöl'ün 2017'de yapılan Kamu Yönetimi ve Yoksulluk Bağlamında Yeni Yoksulluk Yönetimi başlıklı çalışmasına göre 1990'lar ve sonrasında Dünya Bankası öncülüğünde başlatılan yoksullukla mücadele programları kapsamında yoksulluğa gerekli ve yeterli düzeyde yönetsel müdahalenin yapılması konusuna odaklanmıştır. Ülkemiz özelinde Başer ve Kırlioğlu'nun (2020)'de yaptığı çalışma kapsamında Türkiye'deki Sosyal Yardım Sistemine Yönelik Sosyal Hizmet Uzmanlarının Deneyimleri başlığı altında Türkiye'deki sosyal yardım sisteminin etkinliğini ve verimliliğini arttırmak için kurum ve kuruluşlara düşen görevler ortaya konulmuştur. Bu görevler kapsamında kurum ve kuruluşlar arasında öncelikle eşgüdüm ve otomasyon kavramlarına önem verilmesi konusu gündeme gelmiştir. Ayrıca sosyal yardım bağımlılığı riski ile mücadele edilmesinin önemi de belirtilmiştir (Başer ve Kırlioğlu, 2020: 1486).

Ceren'e (2015) göre yapılan çalışma kapsamında yoksulluk kavramı üzerinde net ve kalıcı bir görüş birliğine varılamadığı fikri ortaya konulmuştur. Keskin veya kesin sınırlarla belirlenemeyen toplumların gelişmişlik düzeylerinin yanı sıra yoksulluk kavramı da ülkeden ülkeye bazı değişiklikler gösterebilmektedir. Yoksulluğun belirleyicileri açısından oldukça muğlak bir konu olması birey ve

toplum bağlamında da değişkenlere yol açmaktadır. Örneğin; bazı toplumlarda kişinin evi olamaması yoksulluk sınırı olarak değerlendirilebilirken diğer toplumlarda ise evinin doğalgaz ihtiyacını karşılayamama durumu yoksulluk olarak değerlendirilmektedir (Ceren, 2015: 87).

3. Sonuç ve Değerlendirmeler

Günümüzde yapılan birçok tartışmaya göre bireylerin tamamlayıcısı olan toplumların her koşulda sorunsuz birimler olması çok da inandırıcı bir model olarak tanımlanamamaktadır. Ancak insan onurunun ve değerinin yüceltilmesi sosyal adalet bakımından oldukça önemlidir. Sosyal adalete odaklanan sosyal hizmet öncelikle toplumda mevcut olan eşitsizliğe ve bu eşitsizliğin önlenmesine yönelmektedir. Özellikle mevcut sosyal politikaların iyileştirilerek bireysel ve toplumsal dengenin yeniden sağlanması bakımından sosyal hizmet her birey için bir sosyal hak olarak tanımlanabilir.

Sosyal hizmet alanı bireysel ve toplumsal haklarından mahrum bırakılan kişi/grupların haklarının korunmasına yönelik çalışmasının yanı sıra kişilerin, grupların ve toplumların refahlarının arttırmasına yönelik mesleki müdahalelerde bulunur. Unutulmamalıdır ki; bu mesleki müdahalelerin odağı ve önceliği insan hakları temelinde sosyal adalettir. Günümüzde bireysel/toplumsal hak ve özgürlüklerin yasalar tarafından güvence altına alınmış olmasına rağmen özel gereksinimli bireylerin bu haklardan yararlandırılması ancak sosyal hizmet programı ve uygulamaları ile mümkün olabilmektedir. İçinde yaşadığımız sosyal yapının gelişmesini ve değişmesini sağlamakta oldukça etkin bir rol oynayan sosyal hizmet uygulamalarına ihtiyacı olan grup bu çalışmanın sınırlılıkları “yoksulluk” başlığı altında incelenmiştir. Geçmişten günümüze profesyonel bir meslek olarak tanımlanan ve farklı

disiplinlerle etkileşim halinde olan sosyal hizmet alanı ekonomik, sosyal ve siyasi koşullar altında elden gelenin en iyisinin yapılmasına odaklanan bir işleyiş düzenidir.

Sosyal hizmet mesleğinin mücadele ve müdahale alanları arasında sosyal dışlanma, göç sorunları, işsizlik, gelir azlığı, sağlıksız çevre ve barınma koşulları, yaşlılık, engellilik, kadın hakları, çocuk hakları, eğitim, toplumsal kalkınma ve politika geliştirme yer almaktadır. Dünya’da yoksulluk, sosyal adaletsizlik, sosyal dışlanma, ekonomik dengesizlikler ve savaşlar gibi küresel sorunlar süregelirken; barış kültürünün inşası, baskı ve ayrımcılık karşıtı sosyal hizmet uygulamaları, gıda güvenliği, kaynakların yönetimi gibi konulara duyarlılığın artması beklenmektedir (Özmete ve Gök, 2015: 139-140).

Günümüzde gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerin yoksulluk sorunu ile baş etme yöntemleri; sosyal yardımlar, sosyal hizmetler, sosyal projeler odaklı; ulusal ve uluslararası kimi yoksullukla mücadele stratejileri ve projelerinin uygulamaya geçirilmesi ile ilerlemektedir. Yoksulluğu önleyici ve yoksulluktan koruyucu mekanizmalardan çok, yoksulluğu giderici-hafifletici ve azaltıcı uygulamaların ağırlıkta olması durumu söz konusudur (Seçkiner Bingöl, 2017:147). Genel bir yaklaşımla yoksulluğun tespit edilmesi ve şartların iyileştirilmeleri konusunda sosyal hizmet uzmanlarına oldukça büyük görevler düşmektedir. Sosyal hizmet uzmanları ile müracaatçı arasında kurulan bağın empati, tecrübe ve bilgi birikimi ile güçlenerek özellikle yoksullukla mücadelede anlamlı bir fark yaratması sağlanmalıdır. Ancak unutulmamalıdır ki; yeni oluşturulan her modelde bazı aksaklıkların ortaya çıkışı oldukça normaldir. Bu durumda sosyal hizmet uzmanları daha etkili stratejiler geliştirmek için çaba gösterilmelidir.

Ayrıca günümüzde öncül araştırmalara ve uzmanların çalışmalarına dikkat edilecek olursa öncelikle bireysel ve toplumsal anlamda yoksullukla mücadelede konularının yanı sıra yoksulluk öncesi alınacak tedbirler üzerine de yapılacak çalışmalara öncelik verilmelidir. Öncelikle yoksulluk durumunda olan veya yoksulluk durumuna yaklaşarak risk altında bulunan bireylere yönelik kurumsal ölçekte çalışmalar yürütölmelidir. Bu kapsamda genç neslin bilinçlendirilmesinin yanı sıra sosyal hizmet uzmanlarının yoksulluğu önleyebilmek amacıyla ilgili yasalarda yapılacak düzenlemelerle rol oynaması bireysel ve toplumsal refahın sağlanabilmesi bakımından oldukça önemlidir.

Kaynakça

Akbaş, E. (2014). Sosyal çalışmada çağdaş eleştirel perspektifler. Ankara: SABEV Yayınları

Abay Alyüz, S. B. (2020). Sosyal desteğin birey yaşamında önemi ve sosyal hizmet. Talim, 4 (1), 115-134.

Acar, H. ve Çamur Duyan, G. (2003). Dünyada sosyal hizmet mesleğinin ortaya çıkışı ve gelişimi. Toplum ve Sosyal Hizmet, 14 (1),1-19.

Başer, D. ve Kırlioğlu, M. (2020). Türkiye'deki sosyal yardım sistemine yönelik sosyal hizmet uzmanlarının deneyimleri. Toplum ve Sosyal Hizmet, 31 (4),1486-1513.

Bingöl, O. (2015). Genel bağlarıyla sosyal hizmet ve toplum. Mavi Atlas (5), 69-77.

Canbulut, T. (2017). Yoksulluk ve yoksullukla mücadele alanındaki sosyal politikaların sosyal hizmet uzmanlarınca değerlendirilmesi: sürdürülebilir yoksulluk. Toplum ve Sosyal Hizmet, 28 (1), 113-132.

Cankurtaran, Ö. ve Beydili, E. (2016). Ayrımcılık karşıtı sosyal hizmet uygulamasının gerekliliği üzerine. Toplum ve Sosyal Hizmet, 27 (1), 145-160.

Ceren, F. (2015). Sosyal hizmet uzmanlarının yoksulluğun nedenlerine ilişkin algıları ve yoksulluğa yönelik tutumları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans) Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çoban Kaynak, R. (2017). Sosyal adalet, eşitlik ve sosyal hizmet. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6 (4), 252-260.

Danış, M. Z. (2007). Sosyal hizmet mesleği ve disiplininde sosyal politikanın yeri ve önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 18 (2), 51-64.

Danış, M. Z. (2009). Türkiye’de yaşlı nüfusun yalnızlık ve yoksulluk durumları ve sosyal hizmet uygulamaları açısından bazı çıkarımlar. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 20 (1), 67-84.

Duru, S. ve Kalaycı, E. (2017). Kentleşme ve yoksulluk bağlamında sosyal hizmet uzmanının mesleki rolleri. *Journal of Academic Value Studies (JAVStudies) Dergisi* 3 (17), 224-230.

Duyan, V. ve Özgür Bayır, Ö., (2016). Sosyal hizmete giriş. Ankara: Sosyal Çalışma Yayınları

Gül, H. ve Şen, B. (2018). Yoksulluk: tanım, olgu ve yaklaşımlar. Bülent Şen ve Mustafa Özcan Taşkesen (Ed). Yoksulluk ve sosyal hizmet içinde (s.11-29). Konya: Eğitim Yayınevi

Güzel, B. ve Buz, S. (2019). “Yeşil” yoksulluk, çevresel adalet ve sosyal hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30 (3), 1052-1069.

Kartal, N. ve Demirhan, Y. (2014). Türkiye’de kentsel yoksulluğun kırsal nedenleri ve çözüm önerileri üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15 (2), 135-154.

Özateş, Ö. S. (2010). Sosyal hizmet etiğinin felsefi temelleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21 (1), 85-97.

Özmete, E. ve Gök, F. A. (2015). Sürdürülebilir kalkınma için sosyal inovasyon ve sosyal hizmet ilişkisinin değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26 (2), 127-143.

Sarı, H. K. (2021). Yaşlılık ve sosyal hizmet ilişkisi bağlamında yaşlılık ve yoksulluk. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5 (1), 159-167.

Seçkiner Bingöl, E. (2017). Kamu yönetimi ve yoksulluk bağlamında yeni yoksulluk yönetimi. Toplum ve Sosyal Hizmet, 28 (1), 133-150.

Tuncay, T. ve İl, S. (2009). Sosyal hizmet uygulamasında empatiyi yeniden düşünmek. Toplum ve Sosyal Hizmet, 20 (2), 39-56.

Uzunaslan, İ. ve Tek, S. (2021). Sosyal girişimcilik ve sosyal hizmet. Toplum ve Sosyal Hizmet, 32 (3), 1195-1214.

BÖLÜM III

On the Discourse about Theory and Practice in Social Work

Ali DEMİR¹

Introduction

Not so much the practical solution to the problem, but rather initially the theoretical and conceptual understanding of the problem in its broad and deep generality is the subject of the following discussion on the discourse of theory and practice in social work. Because in social work in particular, there is a lack of clarity about the relationship between theory and practice. What is a theory and how does a theory differ from model? Every unclear and/or deliberately ambiguous answer to this question also has an indeterminacy in the answer to the question *what is practice*. The lack of clarity quickly becomes confusing as soon as theorization of practice has to be thought of together with practice. An example can be seen in Michael May „fictitious dialogue“ between a *student* and a *professor*. The conversation is not only about the relationship between theory and practice in social work but also about exposing

---

¹ Associate Prof. Dr., Üsküdar University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Istanbul / Türkiye, Orcid: 0000-0002-7955-0085, alidemirden@gmail.com

the prejudices against theories which according to the professor are „sharp but no longer clever“ because on the one hand theories wouldn't unfortunately confront „the existing reality with the objective possibilities it contains“ and since they only deal with „empirically testable hypotheses“ (May, 2010: 20). The question is what is the problem? Basically, the first part of diagnosis is simply wrong and the second part right. Indeed, theories do not confront reality with possibilities. That's what ideologies do (Parsons, 1951: 224, 235-237; Ball & Dagger, 2009). The second part is basically rightly true because not only in social work but also in social science in general are empirically testable hypotheses crucial.

As is often the case, May (2010) and also Rauschenbach and Züchner (2012) make the mistake of decoupling practice from theory and, in the state of this decoupling, pointing to problems of theory and practices as well as of the teaching of theory in academies. No surprise when then problems are discussed and solutions are suggested that are not needed at all. For example, professor's demonstration of his knowledge, competences and its celebration in front of students was addressed by May (2010) and Rauschenbach and Züchner (2012). But these kinds of problems must not only be distinguished from discourse about the theory and practices but also from abuse of power which is not inherent in the teaching of theory and practices in social work. Every decision is made under certain social conditions based on some guidelines adapted in that organisation. And the norms beyond these guidelines as part of a social world are different in their kind depending of the society in question as well as from the laws of reality as an object of hard science. The misconduct of the rules and laws of objective world as well as the of social world has consequences. As in the system theories would put it; every action of ego is felt by alter. To cut long a history short, personal and/or systematic abuse of power could be seen from also in social work as an indication of stand of the profession. Notwithstanding, question of power-(abuse) has to be categorically separated from the condition of profession of social work as well as from the question about the relationship between theory and practice (Demir, 2022a).

In the following, the terms theory, practice and profession will be discussed first separately. The focus of the first part is therefore on definitions of these terms. On this basis, the second part outlines the discourse on the relationship between theory and practice out of its historical development. The reference to social work is established primarily in the organisation of the theory-practice discourse in universities. The social understanding of science in these organisations with the appropriate set of values influences not only the social work as a profession, but also its relationship to the social sciences in the corresponding societies. In the final part, the theoretical provisions in the first part are then conveyed with the genesis and organisation of social work by deriving specific conclusions for social work from this discourse.

Genesis of the Theory-Practice Relationship

Before developing a broad view on the issues, a good starting point is social work's own position on the theory-practice relationship. A good position is that we as social workers should first of all *understand* the discourse in order to then draw lessons from it for our profession. We as social workers can enter into that discourse once we have managed to understand what is at stake in that. And we can understand the discourse when we have at least cognitively appropriated the assumptions in it (Demir, 2023a). But these is not as easy as it sounds: Since Gadamer it has been clear that what is said and written contains a difference from what is already known and experienced. Understanding therefore means for Gadamer a translation with the knowledge and that there is no privileged standpoint from which understanding is determined (Gadamer, 2013). Without at least a deliberation, that is, without us as the addressees of this theoretical discourse not only engaging in it but also becoming its actors, we will not have an adequate answer to the very questions about relationship between theory and practice. Only after a deliberation in the sense of its cognitive understanding and then also practical participation with for example good contribution out of the view of social work can we contribute to whether and how the discourse should be continued. Only then could we also ask

ourselves what kind of solution social work has for the theory-practice communication, what it proposes. Therefore, in order to be able to participate, we must take a brief look at the problem by remembering in the sense of an anamnesis the relationship between theory and practice in ancient Greek.

A first practical way for a clarification is the approach of a doctor (Parsons, 1951: 288-322; Oevermann, 1997: 109-135). Just as in medicine the relationship between illness and health, poison and medicine is a question of proportionality and proportionality is the result of a comparison between at least two things in their stand as phenomenon in a social world and times (now and future), we have to compare two objects either in their *similarity* or *difference* (Pennings and Keman, 2000: 54-57). From that comparison point of view, we could state that the ambiguity between theory and practice does exist in philosophy and other social science (Oevermann, 1997: 135-140; Burawoy, 2021: 16-42; Bourdieu, 1979; Habermas, 1978). It is one of the fundamental questions of philosophy and the social sciences as well. So that we *don't miss the forest for the trees*, as the German speaking people would put it, a good way of dealing with that ambiguity is William Ockham's postulate. Ockham's postulate demands, plurality should not be posited without necessity. It means a theory (also about practice) should be as simply and as precise as possible. The theory should build up the social world in its core element, no less but also no more. Ockham's demand is also a good criterion to discuss the issue.

Based on Ockham's demand I like to refer to the historical development of an inner differentiation of knowledge into *insight* and *cognition* suggested by Habermas (1996: 38-39). This differentiation of type of knowledge helps us to see the difference between theory and practice. For that, I like to refer first of all to the well-known case of Socrates who was killed because he preferred by his teaching cognition over insight. Knowledge and insights are cultural artefacts. They are both part of the laws of social complexity. Social laws, unlike natural laws, are social conventions. They are a means of either understanding and/or manipulating social practice.

Within this framework, cognitions differ from insights in their characteristic of reproduction via the concrete case. Cognitions are valid in multiple spaces and social times compared to insights. Insights are more strongly bound to culture, ruling, power retaliations in and organisational conditions. Cognitions, on the other hand, want to claim universality at best. Cognitions claim to reproduce the function, roles and effects of natural laws also under social conditions. They therefore adopt an unconditional structure of hard science, if X then always Y, into the social world; if X then under the conditions of a-z Y.

An often-repeated mistake in this context is to equate theory with cognition and insight with practice. This is a mistake, because a theory about practice does not have to take the form of insight. Rather, the theorising of insight is formulated in the generalisable language of cognition (Bourdieu, 1979). That is the reason why Kant saw praxis as the intermediate link between reason (cognition) and understanding (insight) and call it power of judgment (Kant, 1997c: 127). We can recognise the difference particularly well in sociological theories on the concept of action. Here, Max Weber prominently distinguishes between the general concept of action and the specific concept of social action. In the preface to *Economy and Society* (ES), Weber defines sociology as "a science that seeks to understand social action in terms of interpretation and thereby explain its course and effects. In this context, 'action' should mean human behaviour (whether external or internal action, omission or acquiescence) if and insofar as the person or persons acting associate a subjective intended meaning with it. 'Social' action, however, should be called such an action which, according to the meaning intended by the actor(s), is related to the behaviour of others and is oriented towards this in its course." (Weber, 1980: 1)

By defining social action with the idea of the *subjectively intended meaning*, Weber firstly defines social action based on the actor (and not on an organisation, as is the case with Parsons and Luhmann, for example). Secondly, Weber thus also distinguishes the concept of social action from both the objectively correct

understanding (of the materialist-positivist social sciences) and metaphysical truth (of the idealist-philosophical discourse on consciousness). Accordingly, it is only a matter of action in the sociological sense if it is a conscious, ideally rationalised effect of an actor in his subjectively intended sense.

Neither Habermas' distinction between insight and cognition nor Weber's concept of social action helps with this question when it comes to differentiate between the theorising of insight and the theorising of cognition within a subsystem of a functionally differentiated society. The concept of profession is better to recapture the demand. From the outset, the concept of profession presupposes a discourse with certain actors, ideas, interests and corresponding roles and organisations. The concept of profession is also accessible to various scientific conceptions of social reality; its laws can be viewed as the decisions of the actors within a pre-constituted lifeworld or as determinants of the function and/or structure of the subsystem of a society. In both cases, profession refers to the basis of action of certain actors with corresponding resources, rights and social expectations (Merleau-Ponty, 1966; Schütz, 1974; Oevermann, 1997; Abbott, 1988; Miller, 2001; Demir, 2024a).

To come back from this theoretical point of view to the world of social work, I like to remind us first of a concept of pedagogy, which Dilthey traced back to the ancient Greek word *paideia* (Dilthey, 1986: 21). Dilthey points *paidagogia* as „accompaniment and supervision of the boy by the boy leader“ and wants emphasise with the *paideia* first of all the internal relationship between instruction and education in contrast to the training in the sense of doing, of making without an explicit reflection (Dilthey, 1986: 20). That relationship can be seen in *paideia* in which the praises of the gods, the singing for the gods, the harmonization with them was included. Here was safeguarded Plato's idea of a perfect, unified and unifying state as well as the idea of a common identity not (only) based on descent but also through practical participation in common education and upbringing. Here was the cognition analytically

separated from the insights but in the social world according to common goals and values.

The Greek tradition of *paideia* was later specified with the Latin word *humanitas* from the morality of the gods back to man on earth and thus also has a stronger connection to society of social classes and their interests. Society (*koinomai*, *societates*, *communitates*) was brought from 18. century on closer back to Aristoteles differentiation of ruling (monarchy, aristocracy and politea). Not God-given diversity but the social equality is the criteria of Aristoteles classification of the type of *vergesellschaftung*. Der Greek term of *koinonia politiké* was then thought together with the *societas civilis*, *société civile*, civil society. With that interpretation could take political economy the lead on the discussion about the form of living together. On this backing social work could emancipate their understanding of helping – it is less a contribution to religion obligation but action towards a solution of social problems (Hering & Münchmeier, 2014). With this first disenchantment, pedagogy was no longer just about higher values such as morality and harmony but also about concrete education and training of the next generation. In this respect, it is not surprising that today, education is not only about the next generation of statesmen, soldiers, doctors, lawyers, drivers, carpenters etc. but also about certificates (Reichenbach, 2013: 93-95). However, Kant's question of autonomy despite *de facto* heteronomy has become more explosive under today's conditions as the downright striving for certificates, for designated competences does not have to correspond either to education and enlightenment or to the principally legitimate objectives of a community organised according to the idea of freedom and justice (Kant, 1803; Kant, 1977a: 563-582; Kant, 1977b, § 2).

Secondly, we are also reminded on the ancient Greek distinction between *vita activa* and *vita contemplativa* (Habermas, 1978: 48-88). Taking the viewpoint of Hanna Arendt, we can differentiate *vita activa* into working, producing and acting, while *vita contemplativa* into thinking, reflecting and judging (Arendt,

1992: 10-26). Work corresponds especially since modern times to the lifestyle of the animal laborans with the aim of satisfying the needs of the organism. It has its roots according to Arendt in natality. On the other hand, making is depicted in the homo faber's way of life. Through making, things are taken out of their natural state and given a meaning that is not contained in them. Making has a creative relation to worldliness. Not repetition but reproduction is at the centre of this activity (Arendt, 1992: 166). Making for the exchange market has a relation to the „public space of homo faber, which enables him to display the work of his hands and to receive due respect and esteem” (Arendt, 1992: 191). And „action is the only activity of *vita activa* that takes place directly between people without the mediation of matter, material and things.” (Arendt, 1992: 17) Work occurred in the *oikos*, making in *agora* and action in *polis*, the sphere of freedom.

This world of meaning disappears with the emergence of society in the modern era. The distinction between private and public is first seen as a contradiction and then, taking society's interests as a starting point, the public is absorbed into the private (Arendt, 1992: 83). *Vita activa* now means engagement with the things of the world studied in hard science. This became an antithesis to passive resting in oneself, without any relation to the political. Thinking, speaking and acting were now seen as characteristics of an actor with social, particular interests (Arendt, 1992: 43-44).

Thirdly, science crystallises during this period as a pattern of action at the service of truth. One of most important actors in this development is Galileo Galilei. Galileo introduced the idea of experiment to science with his telescope. His telescope enabled him to look at the world. Telescope made it clear that we cannot rely on our sense. With telescopes we see objects that are not visible to the naked eye. This set a new standard, according to which an observation can only be made under special conditions and with the appropriate means. This task is all too important to be entrusted to the naked eye alone. Nature can be seen through glasses specially created for this purpose alone. Through these glasses, light was cast

on the true, the beautiful and the good. In the final analysis, this means that the method of observation, of experience, overtakes the old familiar method of revelation (of the gods) and authority (of the philosophers) (Chalmers, 1999: 22-40, 163).

This shift enabled the production of Newcomen's steam engines, industrialisation and thus also provided the foundations for the American and French Revolutions. Theorists of contract philosophy, such as Hobbes, Locke and Rousseau envisioned with their thought experiments a new egalitarian and libertarian society based on social contract. This is a shift, since with Aristotle, for example, society was simply accepted as natural (1959). In contrast, the structure of society was declared in need of legitimacy by the constitutionalists (Demir, 2023b: 43-83). It was precisely this questioning the idea of a God-given society that was the precondition of the social revolutions. In the final analysis, the discourse on the legitimacy of society brought about the enlightenment, the systematisation and rationalisation of the social subsystems, which in turn contributed to the formation of the disenchanted professional man out of steely ethics of rights and duties (Weber, 1985, § 5). It was no longer a question of being Christian, Muslim or Jew, but of being a businessman, artist, scientist, inventor, philosopher, astrologer and biologist.

Fourthly, in this historical constellation Immanuel Kant mediates the old theory-practice relationship in a peculiar way (Kant, 1977a: 612-630; Kant, 1977c). Kant knows that reality can no longer be observed with the naked eye. In order to experience what, in the words of Theodor Adorno, „secretly holds the gears together”, the observer needs a theory that provides him and all other people with the conditions of valid statement (Adorno, 1998: 196). By theory Kant means an explanatory pattern, a conceptual system of principles and rules. A theory in hard science explains a law of nature, such as the motion of the sun, of the moon, or of an object in the world. Like the law of gravitation or the laws of thermodynamics. These theories allow the description of a reality as it is, i.e. in its systematic regularity. A good theory allows statements about these

unchanging regularities that are either true or false statements (cause-effect relationship; if X then Y). And Galileo proposed a practical instrument, namely the telescope, for the verification of possible statements.

On the other hand, in the social sciences we operate in a social world whose laws are made by us humans. This world is different from objective reality dealt in physic (Weber, 1985; Popper, 1995). A good theory in the social sciences corresponds to an explanatory pattern through which we depict a reality that we ourselves have designed, appropriated and believe to be true. And practice, under the guidance of the power of judgement, is the use of these general principles in a process (Kant, 1977c: 127). Kant himself approaches this challenge by clarifying the theory-practice relationship in morality, constitutional and international law. Kant proposes the social contract as a practice for constitutional law, but in the sense of a sociological instruction for action. In it, human freedom goes along with equality and self-determination in the sense of autonomy (Kant, 1977c: 145). That's why Kant envisaged for international law a world executive, a government lead by politicians and not philosopher (Kant, 1977c. p. 172-173). Kant also prescribed adherence to the unconditional law of reason for the theory-practice relationship in morality (Kant, 1977c: 136). From this law he then derives the law in the sense of an instruction for action in rights as a general system of good ideas, i.e. theory. „*Right* is the restriction of the freedom of everyone to the condition of its agreement with the freedom of everyone, insofar as this is possible according to a general law; and *public law* is the epitome of the *external* [material] laws that make such a thorough [practical] agreement possible.” (Kant, 1977c: 144)

In terms of a diagnosis, we can first state with Kant that he conceives of freedom as a should-be, as a theoretical possibility that we as human beings have to pursue. He brings this freedom as a possibility together with rights. Kant typically bases rights on the law and the *contract* at the same time. In the sociology of law, the laws are traced back to the idea in the sense of rights of equality and

legality and the contract to the idea of freedom and legitimacy (Demir, 2023c). From this perspective, law is a legitimate guidance for action because law both guarantees legality in the sense of having fundamental rights and, because of its claim to universality based on principle, is legitimately compatible with the freedom of every human being which is redeemed in the contract. Legal action is consequently action guided by general principles which can be prescribed to the participants in the form of rights. Legitimized action is logically derived from the general idea of rights and contains the idea of law as well as the idea of contract, but cannot be equated neither of them. Legitimized laws consist not only with abstract principles but also with instructions for action, even rules for action at the same time (Demir, 2017: 141-158).

Organisation of Theory and Practice

An answer to the question about a mediating theory with practice takes a form of a decision made by human working in organisations. Decisions are based not only on good ideas but also hard core interest. On the organizational level, the ancient idea of the school as the community of teachers and students is first expanded by the idea of an ethical community within monasteries and then increasingly in favour of the Humboldtian universities as an institutionalised unity of science (Habermas, 1978: 9-17; Helsper and Arno, 1996: 24-25; Tenorth, 2018). Universities are according to Schleiermacher are not places to of well known, well established valid knowledge rather a place where student are stimulated and demanded to use methods of thinking in order to take part of science (Schleiermacher, 1808: 40-47).

It is true that the European universities are less and less seen as a place of dialogue and more as a social institution in which knowledge, insight, principles, logic, rationality, understanding, philosophy etc. are given priority and the scholars approach, create and criticize these in the sense of Galileo's principle of the experiment under optimal conditions (Habermas, 1986; Stichweh, 1994; Oevermann, 1997: 94-95). Not insights but cognition is the type of knowledge develop and used here. At the same time,

however, a new understanding of the public is emerging, which allows the actors to generate knowledge and valid insights outside of the universities and to act on their own basis. In this sense, critical thinking and action based on values out of living world come closer together again. Not only polis and educational institutions, but also cafes, libraries, newspapers, universities, social movements etc. were now places of debate and of generating knowledge (Habermas, 2013).

This new complexity is lead to first specialization in European universities. Within universities, possible questions are first categorized and then the possible problems are tackled in thought experiments in and under the appropriate conditions and places. Universities are different from other nation-state institutions. Instead of debating and deciding together with all those affected, only scholars should think who generate viable solution proposals and leave the decisions to another authority, e.g. the executive, which in turn entrusts the implementation to others, e.g. the bureaucracy. Instead of following a common ethic of a society constructed according to a contract and setting particular goals according to their own ethics, the decision should be based on logic, mathematics, models developed under *objective* standards according universally acceptable (moral) reasoning (Luhmann, 1990; Stichweh, 1994). In this context, Helmut Schelsky (1963) contrasted the loneliness and seclusion of the scientist within the universities with the freedom of a public intellectual in society. The scientist buys his freedom in universities with his loneliness in society. He is committed to science, but leaves practice to the intellectuals, the politicians in public.

In United States of America, universities in the sense of monastery as well as in the sense of Galileo and Humboldt were emerging in a silently different way. Religious leaders, businessmen, scholars and civil servants begin to found and run universities as organization of generating, systematizing und reproducing the cognition and insight as the two complementary types of knowledge. Thanks to this circumstance, academic and non-academic,

ecclesiastical and secular, public and private, humanistic and natural science universities still exist today (Stichweh, 1994: 246-277). In this course, not only the established professions (such as law, theology and medicine), but also social science disciplines (such as education, psychotherapy, social work) were recognized as equivalent approaches (Stichweh, 1994: 287-291; Oevermann, 1997: 95-109; Demir, 2022b). If “everything goes” as Paul Feyerabend had claimed, then consequently we have to except a *professionalisation of everyone* (Wilensky, 1964).

The combination of the idea of experiment and research on the one hand, and the idea of collaboration between science, technology, rationality of purpose and commercial spirit on the other, basically initiated what we today call applied science. Here, the focus is not on the discipline in the sense of a purely theoretical examination of the subject matter but on the profession in the sense of a practice that guides action driven out of cognition and insight (Demir, 2022a). And this type of science is conducted less according to theories but according to practical models, concepts, approaches and programs. The hallmark of this science is practical research, which can be conducted with methods of social science data collection and (objective, reliable and valid) data evaluation, but *without a theory* in Kant’s sense. One difference from time of Aristotle and of Kant is that today there are many models, approaches and programs that are developed without a theory (Luhmann, 1997: 360-392). Consequently, even basic research today is no longer about pure knowledge in the Kantian sense (Diekmann, 2007: 41). For example, the PISA studies generate usable knowledge and skills, but without an explicit theory. „Kant may have given exact science an epistemological foundation with the *Critique of Pure Reason*, but he did not conduct his own research.” (Herzog, 2018: 818)

Conclusions

The question about theory and practice is about the relationship between knowledge and action. Knowledge belongs to the domain of philosophy and action to the research area of

sociology. The question about theory and practice was put forward with the question about what knowledge and action are and how they relate to each other. It is stated that every lifestyle is associated with a type of action which in turn based on corresponding knowledge; a philosopher in ancient Greece belongs to the polis, not because he knows much in the first place but because he could not only live without having to work, but act for the community base on his status with corresponding knowledge, values and acknowledgment. The fact that work in the sense of practice, the precondition of freedom was assumed to be based on this world of experience was only enjoyed by those who belonged to the polis in ancient times and to the castle in modern times, i.e. citizens inside the castle. Nowadays is not very different; income, assets, status and knowledge do not always have a structural connection with the person who has these scarce goods. Even in meritocracy, skills, capability and diligence did not equate to a person's chances of success. In this respect, not the ideas but especially property, gender and social affiliation still determine life prospects of every actor at the first place.

Starting with Galileo and Kant there were a shift towards a new type of mediation between theory and practice. Theory was now seen out of a social world with the question how can knowledge help to build a better society with the corresponding basic social structure of right, obligation and expectation. With Galileo's line of observation and Kant's line of theory, today's scientific activity has both its similarities and its differences. Law of social science are neither law of nature or God but decisions of certain actors with the deliberate aim to manipulate and to change the condition of action. Of course, making a decision or adopting a norm or a guideline for a bad course is as risky as to disobey a law of nature as subject of hard science. So, anyone who does not comply with these laws of the social reality of a community will be punished. This applies to science and society as well. Only papers written to academic standards will be published. Whoever obeys the law, that person will be rewarded and whoever rejected will be punished. There is no community that is not exclusive. But in contrast to ancient communities, whose principle were of a sacred nature, modern

societies develop the rules of inclusion and exclusion, out of universalistic principle. Within the type of this commonality, one difference to antiquity and/or the time of Kant is that today there are a number of theories corresponding to our pluralistic ways of life.

Social work enters to that discourse because it was historically the work of practice needed a justification for its existence in the domain of cognition. The question was what is the purpose of all theorizing, the demarcation or mediation between theory and practice if that what is subject of consideration no less than the need for survival. Social work was developed out of practice, in the fields of action and had first of all to problematize the theory. These is the source of profession. It doesn't matter if social work was created or established through theory or practice. The point was that social work is first and foremost a practice. Social work cannot exist without action, that is to say, that social work would shoot its own leg if it refused to be motivated the addresses to take action against their living conditions. It cannot exist without the recognition for the need of that kind of action. In this respect, because insight and cognition come into play at the moment of action, social work is a theory and practice at the same time. That type of understanding can be seen as an attempt to find confirmation for the need of a mediation of theory with practice and even to demand it. Social work is in the pursue of that goal more successful if its examination not only reflects the respective image of man but also a certain image of society through work, in which social work conducts this discourse.

References

Abbott, A. (1988): *The system of professions. An essay on the division of expert labor.* Univ. of Chicago Press: Chicago.

Adorno, T. W. (1998). *Soziologie und empirische Forschung.* In Tiedemann, R. (Ed.): *Gesammelte Schriften. Bd. 8* (pp. 196-216). Wissenschaftliche Buchgesellschaft.

Arendt, H. (1992). *Vita activa oder Vom tätigen Leben.* Piper: München.

Aristoteles (2017). *Nikomachische Ethik.* E. Diederichs. Reclam: Stuttgart.

Aristoteles, (1959). *Politics.* Harvard University: London.

Ball, T. & Dagger, R. (2009): *Ideals and ideologies: a reader.* New York: Pearson Longman.

Bourdieu, P. (1979): *Entwurf einer Theorie der Praxis: auf der ethnologischen Grundlage der kabyllischen Gesellschaft.* Suhrkamp: Frankfurt am Main.

Chalmers, A. F. (1999). *What is this thing called science.* Hackett: Indianapolis.

Demir, A. (2017). *Entzauberung durch Diskurs: Eine rechtssoziologische Analyse zu systemischen Risiken und handlungstheoretischen Verantwortlichkeiten.* Zur Option einer zeitgleichen System- und Sozialintegration. Verlag Dr. Kovac: Hamburg.

Demir, A. (2022a): *Profession as a category of society,* in Batıgün, Ozan (ed.): *Academic Analysis and Discussions in Social, Human and Administrative Sciences,* pp. 45-69. Özgür Yayınları: Ankara.

Demir, A. (2022b): *Talcott Parsons' theory of profession,* in: Aslan, Yusuf (ed.): *Bilim, Eğitim, Tarih, Toplum.* pp. 270-291. Kalan: Ankara.

Demir, A. (2023a): Methodological action as part of professional identity in Social Work and it's evaluation with Habermas, in Koca, Şehriban and Pektaş, Bülent (ed), International Research and Reviews in Educational Sciences, 115-138. Serüven: Ankara.

Demir, A. (2023b). *Programmierung der Zugehörigkeit zur Diskursgemeinschaft*. Ankara: Nobel.

Demir, A. (2023c): Hannah Arendts Konzept der Heimat und seiner Vermittlung im demokratischen Rechtsstaat. *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 13(1): 115-157. **DOI:** 10.54704/akdhfd.1189749.

Demir, A. (2024a): A Contribution of Social Work to the Discourse on the Theory-Practice Relationship. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 433-454. **URL:** <https://dergipark.org.tr/en/pub/ausbd/issue/83857/1341881>

Durkheim, E. (1967). *Soziologie und Philosophie. Einleitung von Theodor W. Adorno*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Habermas, J. (1978). *Theorie und Praxis. Sozialphilosophische Studien*. Suhrkamp: Frankfurt am Main.

Habermas, J. (1986). Die Idee der Universität - Lernprozesse. *Zeitschrift für Pädagogik*, 32 (5), 703-718.

Habermas, J. (1996). *Die Einbeziehung des Anderen. Studien zur politischen Theorie*. Suhrkamp: Frankfurt am Main.

Habermas, J. (2013). *Strukturwandel der Öffentlichkeit. Untersuchungen zu einer Kategorie der bürgerlichen Gesellschaft*. Suhrkamp: Frankfurt am Main.

Helsper, W., Combe, A. (1996). Einleitung: Pädagogische Professionalität. Historische Hypothesen und aktuelle Entwicklungstendenzen. In Helsper, W., Combe, A. (Eds.), *Pädagogische Professionalität. Untersuchungen zum Typus pädagogischen Handelns* (pp. 9-48). Suhrkamp: Frankfurt am Main.

Hering, Sabine; Münchmeier, Richard (2014): *Geschichte der Sozialen Arbeit. Eine Einführung*. Beltz Juventa: Weinheim, Basel.

Kant, I. (1803). *Über Pädagogik*. Königsberg. Erişim adresi:
https://www.deutschestextarchiv.de/book/view/kant_paedagogik_1803?p=12

Kant, I. (1977a). *Werke in zwölf Bänden. Band 4. Transzendente Methodenlehre*. Suhrkamp: Frankfurt am Main.

Kant, I. (1977b). *Werke in zwölf Bänden. Band 7. Der Kritik der praktischen Vernunft zweiter Teil: Methodenlehre der reinen praktischen Vernunft*. Suhrkamp: Frankfurt am Main.

Kant, I. (1997c). *Werke in zwölf Bänden. Band 11. Über den Gemeinspruch: Das mag in der Theorie richtig sein, taugt aber nicht für die Praxis*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Luhmann, N. (1990). *Die Wissenschaft der Gesellschaft*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Luhmann, N. (1997). *Die Gesellschaft der Gesellschaft. Band I. und Band II.* Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Miller, T. (2001): *Systemtheorie und soziale Arbeit: Entwurf einer Handlungstheorie*. Lucius und Lucius: Stuttgart.

Pennings, P. and Keman, H. (2000): *Comparative research methods*. In Caramani, Daniele (ed.): *Comparative politics*. Oxford: Oxford University Press.

Schelsky, H. (1963). *Einsamkeit und Freiheit: Idee und Gestalt der deutschen Universität und ihrer Reformen*. Rowohlt: Hamburg.

Schleiermacher, Friedrich D. E. (1808): *Gelegentliche Gedanken über Universitäten in Deutschem Sinn: nebst einem Anhang über eine neu zu errichtende*. Berlin: in der Realschulbuchhandlung.

Schütz, A. (1974): *Der sinnhafte Aufbau der sozialen Welt*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Stichweh, R. (1994). *Wissenschaft, Universität, Professionen: soziologische Analysen*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Tenorth, H.-E. (2018). *Wilhelm von Humboldt: Bildungspolitik und Universitätsreform*. Paderborn: Ferdinand Schöningh.

Weber, M. (1980): *Wirtschaft und Gesellschaft: Grundriss der verstehenden Soziologie*. Tübingen: Mohr.

Weber, M. (1985 [1904]): Die ‚Objektivität‘ sozialwissenschaftlicher und sozialpolitischer Erkenntnis. In Weber Max, *Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre*. Tübingen: Mohr.

Wilensky, H. L. (1964). The professionalization of everyone. *American Journal of Sociology*. Vol. 70 (2), 137-158.